

A VIII. évf. l. n. kiányzók
A VIII. évf. l. n. előbbre von
(tövesen) bekhöve!

RÓZSA ÚJSÁG

81. 279

Német Kiadása: Ungarische Rosen-Zeitung.

VIII. évfolyam.

1. szám.

1894. szeptember.

Évente 6 füzet 6 műmelléklettel.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 korona = 2 forint.

Egyes füzetek műmelléklettel 1 korona = 50 krajczár. — Egyes műmellékletek (rózsakép) 60 fillér = 30 krajczár.

Az »Ungarische Rosen-Zeitung« árai ugyanazok.

Hirdetési díjakat lásd első oldalon.

TARTALOM:

Tisztelt olvasóinkhoz! — Nemzetközi rózsászok egylete. — Görlitz. (III. Általános nagy rózsakiállítás. Díjazások. A X. német rózsakongresszus. A legjobb rózsafajok virágnyesésre és korai tenyésztésre. Különösen ajánlatra méltó rózsák. Magastörzsű rózsá-alanyok. Egy érdekes újítás. A rózsahajtás új eljárás szerint.) — Műmellékletünk. — Utasítások a rózsápoláshoz a szabad földben. — Ajánlható rózsasajdonságok az 1894. évből. — Egy szó a régiék javára! Noissetróza »Aimée Vibert.« — Levágjuk-e a rózsákat vagy hagyjuk-e a tővön elhervadni? — Rosa rugosa. — Apró hírek. — Irodalom. — Kérdések.

Általános kertészeti.

A Victoria regia a budapesti egyetemi növénykertben. — A virágok illatozása. — Pyrethrum hybridum roseum flore plenum. — Barbara Upland. — Frauendorfi új és hat hónapos földi eprek indák nélkül. — A »Brown csodája« földi eper. — Myosotis. — A bogycs gyümölcsök ültetése. — Szőlőgardáinknak. — A kertész öröme. — Irodalom.

Kiadó és
szerkesztő

MÜHLE VILMOS
TEMESVÁROTT.

MÜHLE VILMOS

udvari szállító

KERTÉSZETI ÉS MAGTELEPE TEMESVÁROTT.

Az őszi hónapokban való szállításra ajánl:

Pálmákat: nagy készlet, igen egészséges növények, hidegen tenyésztve:

Latania borb., **Phönix** legjobb fajok.

Chamaerops rob., humilis, **Corypha** australis, **Pandanus** utilis — drbja 1.50. 2.—, 2.50, 3.— frtíg, készlet néhány ezer.

Araucaria excelsa dísz-nemesfenyő, kiváló szép példányok — drbja 4, 5, 6, 8 ft.

Adiantum Farleyense, igen szép, — drbja 50, 80 kr.

Aucuba jap. latimaculata, szép — drbja 40—80 kr.

Imantophyllum (Clivia), díszfajok — drbja 50 kr. 2 frtíg.

Diefenbachia és más finom levélnövények — drbja 60 kr. 1 frtíg.

Phormium, **Yucca** és más kemény növények — drbja 50 kr. 1 frtíg.

Pythosporum, **Evonymus** stb., díszítésnek — drbja 80 kr. 1.50 frtíg.

Dracaena indivisa superba, nagy készlet egészséges, erős példányok — drbja 30 kr. 1 frtíg, 100 drb 25—28 frtíg, — készlet 3000 drb.

Asparagus plum. tenuissimus. Legfinomabb, a divatos virágkötészetben alkalmas zöld; erős növények drbja 80 kr., 10 drb 7 frt, 100 drb 60 frt.

A divatos virágkötészetben alkalmas virágok téli nyílásra erős, egészséges példányokban:

Cypripedium insigne, kiváló szép — drbja 2, 3—4 frtíg.

Cypripedium barbatum, venustum — drbja 2, 3—4 frtíg.

Clivia - **Imantophyllum**, díszfajok — drbja 1, 2—3 frtíg.

Remontant szegfű, erős, bimbóval — drbja 75 kr. — 1 frtíg.

Streptocarpus kevensis, legujabb — drbja 40—60 kr.

Tubarózsa, teljes **Primula**, **Freesia**, erős **Chrysanthemum**, **Cyclamen** — drbja 20—40 kr.

Iris chin. fimbr., új, erős — drbja 40 kr. Üzdzsüzetre alkalmas orgonavirág, igen erős bokrok — drbja 1—1.50, frtíg.

Chrysanthemum. Ujdonságok, erős növények, legfinomabb fajokban — drbja 20 kr., 10 drb 1.80, 100 drb 15, 1000 drb 120 frt.

Rózsák, alacsony esereppéldányok — 10 drb 3.50, 25 drb 8, 100 drb 30 frt.

Buxus szegélynek, igen szép — 100 drb 3, 1000 drb 25, 10.000 drb 220 frt.

Szamóóczák, legjobb nagygyümölcsű asztalfajok — 100 drb 2, 1000 drb 15 frt. Csakis legjobb fajok málna, ribiszke, hánvas szeder olesó áron.

Virághagymák legjobb fajok:

Jácint, **tulipán**, **tazetta**, **Narcissus** stb. igen olesón.

Arum sanctum 10 drb 3 frt, 100 drb 20 frt. — **Freesia** odorata 100 drb 2 frt, 1000 drb 18 frt. — **Lilium** Harissi, erős, 10 drb 2 frt, 100 drb 18 frt

és sok egyéb, miről kívánatra árjegyzéket ingyen küldök.

Rosa muscosa:

1. Reine blanche, 2. Eugène Verdier, 3. Cristata, 4. Gloire des Mousseuses.

RÓZSA-UJSÁG.

←→ Német kiadása: **Ungarische Rosen-Zeitung.** ←→

Megjelenik minden második hónapban, műmelléklettel és két kiadásban: magyar és németben.

Kiadótulajdonos és szerkesztő: **Mühle Vilmos.**

Hirdetések csak $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{1}$ oldal terére vétetnek fel; árai:

Egész oldal 1 kiadásban . . . frt 6.—	Hirdetések, melyek mind a hat füzetben közölhetnek, 10% engedményben részesülnek. (A magyar bélyegdíj minden egyes hirdetés után 30 krajzár, mindkét kiadásban tehát 60 kr., mi azonban külön nem számítatik fel.)	Negyed oldal 1 kiadásban frt 1.80
mindkét kiadásban frt 10.—		mindkét kiadásban frt 2.80
Fél oldal 1 kiadásban . . . frt 3.50		Nyolczad oldal 1 kiadásban frt 1.—
mindkét kiadásban frt 5.25		mindkét kiadásban frt 1.80

Tisztelt olvasóinkhoz!

E helyen felhívjuk szives figyelmét arra, hogy a jelen szám, mint a VIII. évfolyam első számának elfogadása az egész évfolyamra való előfizetésre és az előfizetési díj (2 frt) beküldésére kötelez. — Ha tehát nem kívántatnék előfizetni, kérjük, ezen számot eredeti borítékában, vagy ha az a lap felbontásánál kiszakadt volna, az elküldőnek címével ellátott borítékban bérmentve visszaküldeni.

A kiadóhivatal.

Nemzetközi rózsászok egylete.

Az antwerpeni viágkiállítás alkalmából az ottani Cercle des Rosiéristes nemzetközi rózsáértekezletet hívott össze, melyre majdnem minden államból összegyűltek a rózsakertészek és rózsakedvelők. A programra az alábbi kérdések lettek felállítva:

1. Egy nemzetközi rózsászok egyletének létesítése.
2. A legjobb 100 rózsaválfaj megnevezése.
3. Hogyan lehet a synonymákat az árjegyzékekben kiküszöbölni?
4. Hogyan kell rózsakiállítást rendezni?
5. A különböző nemesítési módok megismertetése.
6. Hogyan lehet kétes értékű ujdonságoknak az üzleti forgalomba való hozatalát megghusítani?
7. A rózsaválfajok számának leszállítása.
8. Egyéb kérdések.

Az értekezlet 3 napot vett igénybe s az előadások egész serege halmozódott fel. A nemzetközi rózsászok egyletének létesítése általános pártolásban részesült. Az elnökség és a választmányi bizottság a következőképen lett egyhangúlag megválasztva: Elnök és Belgium képviselője: Lenaerts J. B., a Cercle des Rosiéristes elnöke Antwerpenben.

I. alelnök és Nagybritanniáé képviselője: tesszünk jelentést.

Paul Vilmos, rózsatenyésztő, kereskedelmi műkertész Londonban.

II. alelnök és Franciaország képviselője: Cochet Scipion, a Journal des Roses kiadója Grisy-Suisnesben.

Pénztárnok és Németország képviselője: Strassheim C. P., a frankfurti rózsászok egyletének elnöke, Majna melletti Frankfurtban.

Titkár: Volckerick H. Antwerpenben.

Választmányi tagok és Ausztria-Magyarország képviselője: Mühle Vilmos, udvari szállító, a Rózsa-Ujság kiadója Temesvárt.

Hollandia képviselője: Van Walsem F. F. a „Rosarium“ kiadója Vuchtban.

Luxemburg képviselője: Soupert Jean, rózsatenyésztő Luxembourgban,

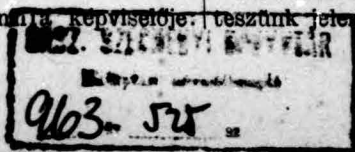
Dánország képviselője: Zeiner-Lassen rózsatenyésztő Helsingörben.

Oroszország képviselője: Eilers E. rózsatenyésztő, kereskedelmi műkertész Szent-Pétervárott.

A Svájc képviselője: Froebel F. rózsatenyésztő, kereskedelmi műkertész Zürichben.

Spanyolország képviselője: Vergara Mariano, híres rózsász és jeles író Madridban.

Az értekezlet lefolyásáról a legközelebbi számban

Görlitz.

III. Általános nagy rózsakiállítás.

E rózsakiállítás, mely június hó 23-án nyílt meg, s melyet július 7-étől 10-éig a jury bejárt, valamennyi eddig rendezett rózsakiállítás legszebbike s legsikerültebbike; sem Franciaország, sem Anglia vagy Belgium nem mutattak fel vele egyenrangut, de nem is nyílt meg még egyetlen kiállítás sem oly kedvező auspiciumok alatt, mint a görlitz. Melyik találkozott annyi áldozatkészséggel, mint a Druschki C. úré, annyi önzetlen munkakészséggel, mint Sperling kertfelügyelő úré, oly egyértelmű rokonszenvezéssel? és mely kiállítás részesült még a magas Olympus ennyi kegyében, mely derült időt adott, ha azt a földmunkálatok megkivánták s esőt eresztett meg, ha az az ültetvényeknek és tenyésztéseknek szükségévé vált.

A minden országból összesereglett tagok, vendégek s jury tagjai a rózsatenger nagyszerűségének varázsa, a kertrészletek pompájának hstása alatt állottak s ismerőseik körében aligha fogják elfojtani e felkiáltást: „Menjetek és nézzetek!”

A kiállítási terület körülbelül 30.000 magas, félmagas és alacsony, remek csoportosítással elrendezett rózsátó felett rendelkezik. A friss, jól trágyázott, vízvezetékekkel keresztül-kasul szelt termőföld és a kiválóan kedvező időjárás oly dús rózsatermést segített létrehozni, a minőt másutt egyáltalában nem láthatni. A virágok oly páratlan tökélyvel és pompában nyíltak, hogy még tapasztalt szakembereket is sikerült megrévalniok és csak hosszas játék után árulták el inkognitójukat.

Egy külön e czélra épített pavillonban levágot rózsák és virágkötészeti tárgyak voltak képviselve.

A legközelebbi rózsakiállítás jövő esztendőben Darmstadtban lesz meg, de a görlitzit aligha fogja felülmulni; nagyon is elég lesz, ha ezt csak utoléri is.

Díjazások.

Nehéz munka várt a jurytagokra, kik a bírálással, megvizsgálással és díjkiosztással három napot töltöttek. Ez annyival inkább is nehéz volt ez alkalommal, mivel a kiállítók jóval nagyobb számával és a kiállított tárgyak nagyobb értékességével szemben — a lübecki kiállításához viszonyítva, kevesebb érem s tiszteletdíj állott rendelkezésre.

Megítéltetett:

1. Az I. díj, a német császár ő felsége adománya Buntzel Miksa urnak Berlinben remek magas tövekért és példásan elnevezett fajokért.

2. A védnöki díj, Frigyes császárné ő felsége adománya, Sperling kertfelügyelő urnak Görlitz-

ben a kiállítási ültetvények megalkotása körül szerzett kiváló érdemekért.

3. Első díjak: Raue Hermann urnak Drezdában magas és alacsony rózsákért; Lambert Péter urnak Trierben, magas és alacsony rózsákért és ujdonságokért; Görm s Károly urnak Potsdamban, Lambert & Reiter czégnek Trierben és Ruchpler Pál urnak Drezdában remek magas, félmagas és alacsony rózsákért.

4. Másodrangú díjak a következő uraknak

Engel H. — Ludvigslustban,

Meyn E. L. — Wetersenben,

Thiel Hermann — Görlitzben,

Thomas H. — Salzwedelben és

ifj. Reiter J. urnak Trierben igen szép magas és alacsony rózsákért,

5. Tiszteletdíjak és érmekek továbbá a következő urak lettek kitüntetve:

Wiering J. — Ottmachauban,

Freund H. — Moysban,

Hähnel Bernát — Drezdában,

Jawer Tódor — Niederschönhausenben,

Melzner és Schmalz — Lübeckben,

Weinhold E. — Hirschbergben és

Schwede E. Görlitzben.

6. Ezek után hason rangban következnek:

Fröbel Ottó — Zürichben,

Mock József — Trierben,

König Emil — Nieder-Löschnitzben,

Becker Ad. — Rosenthalban.

Ittenbach Péter — Palbenban és

Weber C. Bockenheimban.

7. Ujdonságok. A jury ez alkalommal ujdonságok díjazásától eltekintett, — kivéve dr. Müller úr (Weingarten, Pfals) rugosa hybridáit, — mert a Welter és Ráth czég által kiállított „Therese Welter“ nevű thea rózsáról kitünt, hogy a régi „Baronne Henriette de Loew“ synonymája és más német ujdonságok más kiállításokon már ki lettek tüntetve. Müller úr a porosz kir. miniszterium bronz államérmét kapta 3—4 nagyon szépnek látszó hybridáért, melyek megfelelő megfigyelés után fognak elneveztetni.

8. Rózsá-alanyokért az I. díjat nyerte Raue Herman úr Drezdában, a II-at Fröbel Ottó úr Zürichben, és pedig a Rosa laxa-ért.

*

Tobzosokért az I. díjat kapta Weise W. úr Kamenzben, a II. díjat Smith Péter & társa Hamburgban. Az évelő növények és szegfűk jutalmazása egy időre elhalasztatott, mivel a kevés növények, melyek akkor virágzásban álltak, nem nyújtottak áttekintést, s így nem is voltak megítélhetők.

•

Különös említést érdemelnek Harms Fr. (Hamburg), Paulig Fülöp (Lübeck) és Druschki C. (Görlitz)

uraknak nagy, versenyen kívül kiállított magas és félmagas tövei és alacsony rózsái. Dús, kifogástalan formákban virágoztak, s a díjazásban azért nem részesültek, mivel kiállítóik a juryban működtek közre.

A X. német rózsakongresszus.

A rózsakiállítás kapcsolatban a rózsakongresszus ülésezett július 8., 9. és 10-én a Vilmos-színház tábornok-termében, melyen sok rózsatermelő jelent meg Németország, Ausztria-Magyarország, Oroszország és Svédországból. A részvétel nyilván még nagyobb lett volna, ha nem ülésezett volna ugyanabban az időben a rózsakongresszus Antwerpenben és a pomologusok kongresszusa Erfurtban.

A német rózsakedvelők egylete elnökének távollétében mint I. alelnök Bunzel Miksa kertészeti igazgató Berlinből nyitotta meg a kongresszust, köszönő szavakkal a császárra s az egylet magas kegyűrnőjére. Harmes Frigyes úr (Hamburg) indítványára Druschki C. (Görlitz) közfelkiállással dísztagul választott.

Az elnöklet megválasztása a következő változtatásokat vonta maga után. Az eddigi elnök, Müller polgármester (Wiesbaden) helyébe Druschki C. úr (Görlitz) választott, ennek helyébe Bretschneider úr (Berlin) lép az elnökletbe. Drögemüller rektor eddigi helyettes üzletvezető helyébe Palm-Hohenkreuz bárót (Esslingen mellett) választották; az elnöklő bizottság tagjait illetőleg utóválasztás következett.

6. pont. Az egynemű rózsák névsorának összeállítását nem tárgyalhatták, mivel Möller Lajos úr (Erfurt) akihez az összes idevonatkozó listák és értesítések elküldettek, a megjelenésben meg volt akadályozva.

7. pont. A rózsaszínek egyöntetű elnevezésére előterjesztett szintábrák alapján, élénk vitát idézett elő, mivel sokan a bár akadémiailag helyes színeket elfogadni nem akarták, minthogy ez a rózsakatalógusok teljes átváltoztatásával egyértelmű volna és az eddigi nézeteknek nem felel meg, sőt inkább még nagyobb zürzavar előidézésére szolgáltatna alkalmat. Erre Harmes Fr. urat kérték fel, hogy a dolgot magáévá tegye és valamelyik műintézet segélyével felfogásunknak megfelelő szintábrát állítson össze, úgy hogy ezen ügy a jövő kongresszuson befejezést nyerhessen.

Az egylet nagy díszoklevele Lambert & Reiter uraknak (Trier) ítéltetett oda „Augusztia Viktoria császárnő“-ért.

10. pont. A rózsaujdonságok megvizsgálása, mielőtt a kereskedelemnek át lesznek adva, tengernyi beszéd daczára elintézetlen maradt; könnyen elképzelhető, hogy a tenyésztő nehezen fog ráállni arra, miszerint ujdonságait 1–2 évig tétesse ki kísérletezéseknek.

11. pont. A rózsák gombái és élősdiei elleni por élénk eszmecserét keltett különösen a fostitenél. Ajánlatra méltóknak a következő porok találtattak: 1. Fostite (rézgálicz zsirkőliszt). 2. Rézkénemeszpor. 3. Rézmészpor és 4. Bordelaisi l.é. Utóbbi folyadék azonban alig jöhet számba, mivel megsérti a virágokat és leveleket, a mi a fostitenél nem történik.

12. pont. A különböző országok és vidékek rózsaaalanyai. A vélemények megegyeznek abban, hogy a Rosa canina a legeslegjobb rózsaaalany, Harmes Fr. az értekezlet figyelmét a R. alpina-ra is felhívja.

Különös fontosságúnak találták Mühle Vilmos (Temesvár) indítványát a rózsaaalanyok termelésére és művelésére vonatkozólag és elhatározták, hogy ez indítványt a legközelebbi kongresszusnak előterjesztik.

Kilátásba helyezettett helyi csoportok alakítása s kezdetül ajánltattak Hamburg Harmes úr, Trier Lambert Péter úr s Drezda Raue és Hempel urak elnökleite alatt.

9. pontot, melynek tárgyát 10–10 legértékesebb, virágnyesésre és korai tenyésztésre alkalmas rózsaaalany megnevezése képezi, külön cikkben beszéljük meg.

*

Elnök Görlitz városának és a rózsakedvelőknek kifejezi köszönetét a támogatásért, a jelenlevőknek a megjelenésért, mire Görlitz polgármestere ad örömenek és köszönetének kifejezést, hogy Görlitzet, a rózsatermelő várost választották meg a kiállítás és kongresszus helyévé.

A legközelebbi rózsakiállítást és a legközelebbi kongresszust jövő esztendőben, Darmstadtban tartják meg.

A legjobb rózsafajok virágnyesésre és korai tenyésztésre.

A kongresszusnak eleven érdeklődéssel várt 9. pontja számos jelenlevőt élénk eszmecserére és tapasztalataik kinyilvánítására bírta. Legjobb I. rangú tenyészrózsáknak a következő 10 faj állítottatott fel:

1. La France (theahybrida) rózsaszínű.
2. Horace Vernet (rem.) sötétpiros.
3. Fisher Holmes (rem.) skárlátpiros.
4. Capitain Christy (rem.) hússzínű.
5. Monsieur Boncenne (rem.) feketés bíborszínű.
6. Ulrich Brunner fils (rem.) cseresznyepiros.
7. Madame la baronne de Rothschild (rem.) rózsaszínű.
8. Lady Mary Fitzwilliam (theahybrida) rózsaszínű.
9. Marie van Houtte (thea) fehérsárgás-rózsaszínű.
10. Augusta Viktoria császárnő; fehér.

Mint másodsorban legjobb I. rangú fajok.

Mlle. Franziska Krüger (thea) sárgás-rózsaszínű.
Mrs. John Laing (rem.) rózsás-piros.
Mad. Caroline Testout (theahybrida) rózsaszínű.
Maréchal Niel (thea) aranysárga.
Marie Baumann (rem.) kárminpiros.
Mad. Montet (rem.) rózsaszínű.
Mad. Gabrielle Louizet (rem.) piros.
Souvenir de la Malmaison (Bourbon) tejszínfehér.
Mad. Chedanne Guinoiseau (thea) sárga.
Souvenir d'un ami (thea) gyengéd rózsaszín.

Tapasztalataink szerint e fajok mellé mint különösen értékesek még a következők volnának sorozandók:

The Bride (thea) tiszta fehér.
Camoëns (theahybrida) kínai rózsaszínű.
Gustave Piganeau (rem.) lakkpiros,
Paul Neyron (rem.) sötétes rózsaszínű.
Grace Darling (thea) barackkrózsás.
Mad. Hoste (thea) fehér.
Mad. Fugier (thea) fehér.
Papa Gonthier (thea) biborszínű.
American Beauty (theahybrida) piros és
Catherine Mermet (thea) rózsaszínű.

A mi az először nevezett 10 rózsafajt illeti, ezeknél a következő tulajdonságokat dicsérik:

La France sok és hosszú szárat hajt, melyeket most különösen nagyra becsülnék és nem igényel külön előzetes ápolást.

Horace Vernet könnyen hajt. Hajtásai közepeszerűek, fája sem valami erős, de a legszebb sötét rózsá, tartós színezéssel.

Fisher Holmes nagyon korán nyílik és a színezésben is állandó. Jobb előápolást igényel és hosszú nyésést, mert alacsony nyésésnél nagyon kevés virágot hoz.

Capitain Christy díszrózsza és biztos tenyészrózsza; hajtásai erőteljesek és az előbbihez hasonló okból hosszú nyésésben részesülnek.

Monsieur de Boncenne és Baron de Bonstetten egészen egynemű fajok és kitűnő virághajtók; minden hajtáson szép virágokat hordanak és a virágok nyílásánál hűvösebb levegőt igénylenek.

Ulrich Brunner fiú a legerőteljesebb rózsák egyike, melynek hosszú szép hajtásai és remek virágjai vannak, mely utóbbiak szép cseresznye-piros színüket sokáig megtartják. Lombozata szép és dús; e faj nem igényel valami különös előkészítést a hajtáshoz.

Madame la baronne de Rothschildnak sok ellensége van, pedig igazságtalanul, mert ha nem is hoz létre nagyon sok virágot, az egyesek mégis gyönyörűek és maradandó atlaszszzerű rózsaszínűek. Értékes, jól megfizetett díszrózsza. Hogy

jó hajtásai legyenek, az előző esztendőben jobb kulturát igényel.

Lady Mary Fitzwilliam minden jó tulajdonságok felett rendelkezik, ha jól ápolják és művelik. Ha erős hajtásai vannak, bátran használható tenyésztésre, és meg lehetünk győződve, hogy szép, értékes virágjai lesznek. Nagyon könnyen aggkóros lesz, azért rövidre kell nyesni, különösen szabad téren.

Marie van Houtte elismert kitűnő tenyészrózsza, mert virágzása mindig biztos. Nem igényel különös előápolást. Késői tenyésztésre volna használandó, mert télen nagy mennyiségben hozzák be délről.

Augusta Viktoria császárnő. E faj tökéletesen bevált; kitűnően terem és megfelelő hőfok mellett gyönyörű virágokat hoz létre. Habár e növény folyvást ujul, mégis jó régi fájának egy részét meghagyni, mert akkor kétszeri hajtást eszközölhetünk.

Különösen ajánlatra méltó rózsák.

A Zwickau-i rózsaegetnek a kongresszusnál kérdezősködése folytán, hogy az 1880. év óta forgalomba hozott fajok közül melyek érdemlik meg különös előnyük, névleg ellentállási képességek folytán hogy terjesztessenek, a következő fajok nevezettek meg:

1. The ar ó z s á k.

Beauté de l'Europe, sötétsárga;
Baronne Henriette de Loew, fehéres rózsaszínű;
Golden Gate, tejszínfehér;
Grace Darling, fehéres rózsaszínű;
Bridesmaid, rózsaszínű;
Honorable Elith Gifford, tejszínfehér;
Frigyes császárné, kínai rózsaszínű;
Luciola, kárminsárgás rózsapiros;
Mad. Chauvy, nankingi sárga;
Mad. Christine de Naue, piros;
Maman Cochet, rózsaszínű;
Marie Lambert, fehér;
Franziska Krüger, sárgás rózsaszínű;
Papa Gonthier, élénk piros;
Souvenir d'Auguste Legros, tüzipiros;
Souvenir de Mad. Sablayrolles, barackszínű;
Reine Natalie de Serbie, gyengéd rózsaszínű;
Rainbow, rózsaszínű piros csíkokkal;
The Bride, tiszta fehér rózsaszín árnyékolással.

2. The a h y b r i d á k.

Auguste Guinoiseau, fehéres rózsaszínű;
Camoëns, kínai rózsaszínű;
Augusta Victoria császárné, tejszínfehér;
Lady Mary Fitzwilliam, gyengéd rózsaszínű;
La Fraicheur fehéres rózsaszínű;
Mad. Caroline Testout, rózsaszínű;
Marquis of Salisbury, hússzínű.

3. Remontánsok.

Charles Lamb, élénk piros;
Comtesse de Camondo, sötétrózsaszínű;
Caroline d'Arden, rózsaszínű;
Duchesse of Albany, friss rózsaszínű;
Duke of Teck, skárlátpiros;
Gloire Lyonnaise, fehéres sárga;
Gloire de Margottin, vakító piros;
Gustave Piganeau, lakkpiros;
Mrs. John Laing, rózsaszínű;
Mad. Boegner, élénk rózsaszínű;
Merveille de Lyon, fehér;
Princesse de Bearn, feketés piros;
Sir Rowland Hill, barnás piros;
Ulrich Brunner fiás, cseresznyepiros;
Victor Hugo, carmoisin színű;
Mrs. Caroline Swailes, hússzínű.

4. Moharózsák.

Clothilde Soupert, fehér rózsaszínű;
Gloire des Polyantha, rózsaszínű;
Mad. Marie Pavic, fehér-rózsaszínű;
Blanche Rébatel, sötétpiros;

5. Bengál (semperflorens).

Laurette de Messimy, kínai rózsaszínű.

6. Rugosa.

Valamennyi faj és névleg a Mad. George Brunant diszbokornak parkok és kertek számára.

Magastörzsű rózsá-alanyok.

Az alanyok kérdése rendkívüli fontosságú, tekintve, hogy az erdei tövek mind ritkábbak lesznek és a szükséglet fokozódik. A kongresszuson is szóba jött és a jövő kongresszuson különös megbeszélés tárgyává fog tétetni.

Különös figyelmet kell tehát fordítani magoncztövek nevelésére. Ruschpler Pál Drezdában már 1866-ban foglalkozott vele és 1869-ben már eredményt tudott felmutatni. Az ő tenyésztése azonban még nagyon költséges volt; csak nagyon lassan tört magának utat, még pedig egyszerűsített kultúra által, de azért a magonczalanyok még mindig nem elégték ki a nagy szükségletet.

A magonczalanyok ellenségei hibául a gyenge töveket róják fel nekik; de nincsen igazuk, mert ha a rózsát egyszer két éven át kiültettük, a tő megerősödik, szép és hajlékonyvá lesz.

Erdei töveknél a középerőseket választják. Erős tövek nem alkalmasak évenkénti lefektetésre és befedésre, mert nem elég hajlékonyak és gyakran törnek. Ha azonban párhuzamot vonunk, azt látjuk, hogy a magoncztövek ellenesei azok, kik elég erdei töveket tudnak szerezni, és megfordítva, az erdei tövek értékét — úgy látszik — azok kisebbitik, kik magoncztöveket kénytelenek használni. Mi azon erős meggyőződésben vagyunk,

hogy mindkét alany egyenlő kitérő, csak persze kell, hogy szép tövek legyenek jó gyökerekkel, még pedig Rosa canina.

Ujabb időben a rózsá laxa-t ajánlják. Növése és töképeződése ellen nincs is kifogásunk, de tény az, hogy nem telelésre képes. Az 1892—1893-iki télen legnagyobb részt elfagyott. Mint magas töveknek szolgáló alany tehát nem jöhet tekintetbe.

Harms a kongresszuson a Rosa alpina-t mint tökéletesen telelőképes, hajlékony és sohasem törékeny fajt ajánlja; töve szép, karcsú és sima; minden oltvány jól fog rajta, könnyen nő, tavasszal a legelső között hajt és folyton virít őszig, minek folytán ép oly jó korai, mint késői nemesítésre.

Rosa inermis egyike a legkeményebb rózsáknak, kételkedhetünk azonban, hogy észszerű tenyésztésre alkalmas volna. Lambert említi, hogy Franciaországban a Rosa indica-t szeretik alkalmazni. Nálunk értéktelen. Belgium- és Hollandiában a Rosa Manetti-t használják előszeretettel. Hiszen első alanynak még megjárhatja, de hosszabb tartamra nem ér semmit, és eladása aligha alkalmas. Angliában „de la Grifferaie“ áll használatban; számunkra ennek sincs értéke. Hollandia nedves éghajlata alatt a Rosa Cinnamomea nagyon gyorsan végzi a hajtást; a mi forró éghajlatunk alatt az ilyen alanyra oltott rózsá már augusztusban lombtalanul állna.

Egy tapasztalt rózsász a Ketten-féle alanyról is beszélt. Megtekintette a nagy beültetett területet és csakugyan szép, egyenes, karcsú és erős 120—200 m. magasságú törzseket talált, melyek egy vagy két év előtt Rosa canina-ra lettek oltva; az erre oltott korona azonban kivánni valót hagy hátra, és mivel az alany kétszeres nemesítést igényel, mely a nemes fajkeval egy időbe esik — midőn az ember a meglevő munkát úgy is megfeszíti, — még nem emelhetünk szót mellettük. Hiszen lehet, hogy egykoron nagyon jól fog beválni. Vederemo!

Egy érdekes újítás.

Harms Fr. úr Hamburgban, a kongresszusnak a magastő-alanyok néhány példányát mutatta be, és róluk következően értekezett:

Tavasszal előveszi a Rosa alpina karcsú, egyenes töveit, levágja őket közvetlenül a talaj fölött, kinyesi az alsó rügyeket, nehogy fattyúhajtásokat hajtssanak és a tő alsó végén 2—3 helyen vadrózsának gyökereit beoltja.

5-6 darab együttesen lesz mohába takarva és az üvegházban felhalmozva, a hol 6 hét múlva megfogamzanak. Később a szabadba lesznek ültetve és ott vigan tovább nőnek.

Ily módon csak szép törzseket kapunk sok gyengéd gyökérrel, melyek névleg az edénytenyésztésre nézve értékesek és a szabadon nagyon jól teremnek, annélkül, hogy fattyúhajtások keletkeznének. Igaz, hogy e módszer egy munkával többet ad, de kifizeti magát, ha helyesen lesz keresztül vive.

A rózsahajtás új eljárás szerint.

A sziléziai kertészegyletnek július hó 8-án Görllitzben megtartott gyűlésén Haupt kertészeti igazgató Boroszló melletti Briegből új eljárás szerinti rózsahajtásról előadást tartott, melyet rövid vonásokban visszaadunk.

„Mindig és minden időben a rózsát nevezték a virágok királynőjének. Még az annyira csodálatos orchideák sem tudják elnyerni előle az elsőséget. Bizonyítéka ennek az óriási rózsatenyésztés mindenfelé Európában és Amerikában és még mindig nincs elérve az emelkedés legnagyobb foka, mert rózsá a sok rózsatenyésztés és hajtás daczára még mindig nincs elég, és még mindig előáll időnként nagyon is érezhető hiány friss rózsákban.

A valódi rózsahajtás január hónapban kezdődik, mely hónap az első virágokat hozza; február, márczius és áprilisban van haute-saisonja, a mikor is legnagyobb a kereslet. Májusban gyéribb lesz, a meglevők a rózsaszekrényekben hidegen tenyésztett növényekről valók. A szabad földben virágzása júniusban kezdődik és 2–3 hét alatt fölös számmal hoz virágokat; júliusban kisebbedik számuk és október–novemberben egészen megszűnik, ezáltal kényszerítve a virágárásokat, hogy kevésbbé értékes virágokat hozassanak délről.

Amerikában csak gyökérnemes rózsákat tenyésztenek, melyek tavasszal dugványokból nevelve, külön üvegházakban asztalgyakba ki lesznek ültetve hajtásra, hogy karácsonykor szép virágokat adjanak.

Nálunk ez eljárás nem fogatosítható és a mi körülményeink mellett — mivel kevésbé hálados, nem is ajánlható. Nálunk az üzdeszet kérdése égetővé vált s engem már kertészkedési működésem kezdete óta foglalkoztat. Azon tapasztalatot szereztem, hogy minden rózsának nyugalomra van szüksége, mielőtt hajtásra akarjuk hozni, legyen ez csak rövid időre is. A szabadban ültetett magas törzsű rózsák, különösen M. Niel — októberben pihentek, s novemberben hajtva, első virágaikat januárban hozták. De további hajtás eredmény nélkül maradt; ámbár hajtásokat hoztak, virágot azonban nem. A régi thearóza — Homér — kivételt képezett, ismételt hajtott s minden hajtás után új virágokat fejlesztett. A Lady Mary Fitzwilliam theahybrida tulajdonkép még jobb,

mert folyvást friss virágokat hoz, csakhogy ereje növése alatt nagyon hanyatlik.

A rózsáknak legjobban megfelel nem nagyon nehéz, dúsán trágyázott, humusteli talaj; Superphosphat és salpetersavas kali hozzákeverése nagyon ajánlatos. Mivel a rózsák gyorsan nőnek, a hosszabb megszakítás nélküli vegetációhoz nagy mennyiségű tápanyagra van szükségük, a melyet gyorsan elhasználnak; a rózsák túltrágyázása majdnem lehetetlenség számba megy. Midőn a rózsá erős növéseben van és hajtásban gyengül, akkor átöntjük tápanyagból készült oldattal úgy, hogy egyenlő részekben veszünk phosphorsavas ammoniakot, kénsavas ammoniakot, salpetersavas kálit és salpetersavas natront, ezt összekeverjük és a keverékből 2 kilogrammot 100 l. vízben feloldunk.

Ágyakban álló rózsák számára épült házak minden oldalról alkalmasak legyenek, hogy üveggel látassanak el, hogy annyi világosság hatoljon be, a mennyi csak lehet. A rózsák fölött, ha lehetséges, még 1–2 méter magasságban maradjon hely, hogy minél hosszabb ideig fejleszthessenek virágszárakat. Vasból készült üvegházak nem jók; használjunk ilyeneket vasvázal és faablakkal. Az üvegházban gondoskodni kell elégséges szellőztetésről és elégséges locsolásról (legelőnyösebb a csövel és rajta levő permetezővel való locsolás); árnyékolni nem kell a házat soha, még nyáron sem.

Ha a hajtás 10 havi növési időszak után gyengül, úgy tartsuk a házat szárazon és hidegen (–5° R.-ig); az jótékonyan hat a rózsák pihenési idejére. Azután a rózsákat egészen az erőteljes hajtásokig megnyessük, eltávolítjuk a gyenge hajtásokat egészen, a földet megtrágyazzuk és a növényt kénvirággal vagy borde'aisi lével leöntjük. A több heti pihenési időszak után, mely legalább 4–6 hétig tartson, a hőfokot 10–12° R.-ig emeljük és később 16° R.-ig fokozzuk. Míg az árnyékkal való ellátástól egészen el kell tekinteni, annyiszor és annyi levegőt kell jutatni, a mennyi csak lehetséges és különös figyelem fordítandó az alapos locsolásra. A virágzás 8 hét után kezdődik.

E tenyésztés egyszerűbb és olcsóbb is mint az edényekbeni, mert a növény 9 hónapon át virágzik és pihenésre meg hajtásra csak 3 hónapot igényel. Ajánlatos e hajtási módnál két házat használni; az egyikben novemberig hajtunk, azután hidegen tartjuk és januárban újra hajtást eszközölünk, a másikat jó fűtés mellett egész télen át februárig tarthatjuk hajtásban és aztán hidegen és szárazon hagyjuk állni. Erős szellőztetés és betakarás által elősegítjük a pihenést. Akkor a virágok az első tavaszi virágzás után nyílnak, tehát megint kedvező időben. Ha jó fűtés felett rendelkezünk, a virágzást februárig engedjük tartani.

E hajtás főfeltétele a rózsalevelek egészségben tartása. Nagyon kell vigyázni, hogy minden rózsapeneszt, rozsdát és levéltetveket távol tartsunk. Mint legjobb eszközt a levéltetvek ellen 100-szorosan hígított dohánykivonattal való locsolást ajánlhatom. Ha pedig rózsapeneszt vagy rozsdá lép fel, legjobb az illető leveleket levágni és elégetni, e betegséget pedig kénvirággal való behintés-beporozás által megelőzni.

Műmellékletünk.

Moharózsák = Rosa muscosa.

1. **Reine blanche.** (Robert 1858.) Kítűnő faj. A növény erőteljes, dús, sűrű lombozattal és csoportokhoz nagyon alkalmas. Virágjai igen nagyok, laposak, lazák, tisztafehér színűek, középen gyengéd crème színnel befuttatva.

2. **Eugène Verdier.** (E. Verdier 1873.) A legkedveltebb moharózsák egyike. Erős bokrokat alkot, élénk zöld, néha barnás lombozattal. A közép-nagyságú, jól tömött, rozettaalakú virágok halvány biborszínűek világosabb szegélyllyel, könnyed és kellemes illattal. Különösen szépek bájos bimbói.

3. **Cristata.** (Kirche 1827.) Gyönyörű rózsák; minden esetre egyike a legszebb és a legjobban fejlődő moharózsáknak. Növésére nézve nem kiváló, gyengén elágazódó, de nagy, golyó alakú virágjai páratlanok. Szegélyeiken selyemszerű rózsaszínűek, a szirmok alapja felé sötétebb és a közép is sötét árnyalatokat mutat. Mohával különösen finoman vannak ellepve a bimbók és szépségre nézve az ismeretes „Jenny Lind” moharózsával versenyeznek.

4. **Gloire des Mousseuses.** (Robert 1852.) Kéves kis rózsák. A növény erős növésű, lombozata világos zöld. Virágjai közép nagyságúak, szépen formázottak, kehelyalakúak és hús-rózsaszínűek világospiros középpel.

Utasítások a rózsápoláshoz a szabad földben.

— Irta **Schuhmann Károly**, Majna m. Frankfurt. —

Kollegákra és szaktársakra nézve értekezésem aligha tartalmaz újat és ismeretlent; mivel azonban rózsakedvelőinket is kiválóan számba kell vennünk, és ezek ismeretei részben a rózsatenyésztés első fokán állanak, szeretnék felbátorítani és felvilágosítást adni, hogy ez által buzdítást merítsenek, hogy kedvezőtlen tapasztalatok által el ne ijesztessék magukat és a tövisekre ne ügyeljenek, melyek a rózsák mellett vannak.

A rózsakedvelés rendszeren egy vagy néhány rózsák nyeresével kezdődik. Ezután az ember másoknál még szebbeket lát, vagy szeretne más formákat és színeket is. Ha van aztán még egy

kis hely a kertben, így igyekezzenek e fajokat megszerezni; vagy hozatják kereskedelmi kertekből, vagy vadonczokat ültetnek s aztán a jó barától oltványoszemeket hozunk és megkezdődik az oltás. Első esetben gyakran megesisik, hogy, ha a hozatott rózsák virágnak, ez nem a kívánt faj. Vagy rossz név alatt volt megrendelve, vagy a jó barát rossz név alatt bírta. Ez csalódás. Néha egész kellemes csalódás, mert az ama név alatt kapott rózsák még szebb mint a jó baráté. Ebből láthatja, mily fontos a rózsák helyes elnevezése, és mennyire kellene mindenkinek iparkodnia, hogy az egyszer helyesnek elismert nevet megtartsa. A második esetben pedig, ha vadonczokat ültetnek, kellemetlen tapasztalatok nincsenek kizárva

Ha a vadonczokat október közepe után lombjuktól megfosztjuk, ha szakszerű kézzel a gyökerek lehető kimélete mellett kiemeljük, azonnal jól elkészített, jól felásott, trágyázott talajra hozzuk, akkor, azon esetben, ha a vadonczokat az ültetés után nem azonnal fektetjük és földdel betakarjuk — csak kevés kárt fogunk szenvedni, különösen, ha a november és december hónapok nedvesek, s ha nem mindjárt hideg és száraz az időjárás. Ha azt látjuk, hogy az ültetés után a vadonczok összezsugorodni kezdenek, jól tesszük, ha teljesen a földbe fektetjük őket. Ez utóbbi munka szinte elengedhetlenné lesz úgy a tavasszal ültetett vadonczoknál, mint a már kész magas törzseknél; mert a metsző márciusi szelek és az ez időben gyakran már intenzív napsugarak a kevés vagy semmi gyökérrel sem bíró vesszőket nagyon hamar kiszáradtják. Folytonos locsolgatás ugyan a legritkább esetekben lehetséges, de ott, ahol kivihető, nagyon jótékony hatása lesz. Lelkiismeretlen árusok nagyon is gyakran kínálnak vadonczokat, melyek szél és napsugár mellett minden védelem és takaró nélkül már a kiásásnál s aztán a szállításnál sokat szenvedtek, úgy hogy a kezdő rózsakedvelő már jó előre elveszíti a kedvét, ha ilyen anyagot kap. A két vagy több éves, inkább szürkének mint zöldnek látszó vadonczokat szeretem leginkább, míg a sűrű tövises zöld egyéves vadonczok nagyon gyakran összezsugorodnak.

A vadonczok előkészítésénél az ültetés előtt nagyon ügyeljünk arra, hogy a gyökerek éles késsel újra- és az erős, fűrészszel eszközölt metszések utána vágassanak. Ne hagyjuk a vastag és teljesen haszontalan csomókat sem állni, hanem vágjuk le a vastag gyökereket ökölhossznyira és itt, egészséges metszési helyen a legszebb gyökérszálok fognak képződni.

Ha van pl. tetszés szerinti hosszú és 1 méter széles ágyunk, úgy az ágy közepén át egy sort ültetünk, az utaktól 10 cm. távolságban két sort, úgy hogy az egyes sorok egymástól 40 cm.-nyire

legyenek. Most a végeken, és ha az ágy 10 méternél hosszabb, a sorok közepén is karókat verünk, melyekre ónozott vassodronyt vagy távirda sodronyokat feszítünk, hogy a vadonczokat, ha megnöttek, hozzájuk erősítsük, hogy ne legyen szükséges minden egyest bottal ellátni.

Ha egy vadoncz egyszer meggömbült és e helyzetben lesz beoltva, ez később mindig hátránnyal jár. A vadonczok ültetése a következő módon történjék: Ültessük a vadonczot valamivel mélyebbre a földbe, mint a hogyan a szabadban állt, hogy a növény esetleges fektetésénél a gyökerek ne emeltessenek ki a földből. Ha a talaj könnyű és homokos, mely mindenestre a rózsatenyésztéshez kevésbé alkalmas, mint erőteljes agyagtalaj, akkor ajánlatos, hogy a magonczok az ültetésnél jól begázoltassanak és iszappal látassanak el. Ajánlatos még e mellett az egész vesszőket a gyökereken kívül teljes hosszukban vékony agyagkásával bevonni, a mit nagy ecsettel tehetünk; mert ezen agyagtakaró a tövecskéket nagyon megóvja a kiszáradástól. Még egyszer ismételjük, hogy e tenyésztési rendszer csak különösen kisebb-szerű kedvelők részére van számítva. Ha a vadonczok jól megfogamzottak, alig tudjuk bevárni az időt, hogy az oltás kezdetét vegye. Ehhez szükséges először, hogy a vadoncz jól elválasszon, t. i. hogy legyen nedve, a mely lehetőleg a hosszvágás megtétele után a törzshéj alól fakadjon; másodszer kell, hogy a beoltandó szem érett legyen, és ha lehet, egy elvirágozott rózsza ágán találtassék; ezek tudvalevőleg a legjobb oltvány-szemek, melyeket a levélsarkokban jól kifejlődve találni, és harmadszor szükséges egy jó oltó kés. Itt most aztán inkább a szokás mérvadó, vajjon az egyik vagy a másik oltó késnek adandó-e az előny. Gyökérnyakra való nemesítésnél mindenestre a Kunde-féle kés volna ajánlható. Mások az egyenes pengéjű angol kést kedvelik inkább, míg Franciaországban és Németországban is gyakran a régi ismeretes görbe pengéjű és alsó nyelén elefántcsontlél ellátott kést találtam használatban. A mily különféleképen a késeket használják, oly különböző a szemek kivágásának módja is. Az egyik a kés hegyével illetve kerekített hegyével vágja át a szem körüli kérget körülbelül $\frac{1}{2}$ cm.-nyire innen, csak azon oldal felé, melyen a levél van, kissé hegyesen, törli ki a szemet, a mi a legtöbb esetben sikerül, és az úgynevezett T-metszésbe illeszti. A másik balkezével a nemes ágat tartja, és az oltókéssel kéreg és szem alá nyúl, az alámetszett kéregdarabot a szemmel együtt bal kezének hüvelykujjára fekteti, hogy az esetleg együtt kimetszett fát kitörje, aztán a pajzsocskát tetszés szerinti hosszúan levágja, hogy az egyszerű hosszvágásba illeszse a T keresztmetszés nélkül.

Az oltás ezen nemének az az előnye van még, hogy, ha a szem a vadoncz egy mellékágába oltatik, ez az áthajlításnál nem törik le oly könnyen, mint, ha a kérek hosszsejtjei és rostjai keresztben vannak elmetszve. A nemes szem beillesztése ez esetben azonban több gyakorlatot és ügyességet igényel. A kéregrészek ez eljárás mellett könnyebben is csukódnak mint a T-metszésnél, és volt eset, hogy szemek, melyek nem voltak bekötözve, mégis odanöttek. A bekötözés legjobban raffiaháncscsal történik. Előnyös, ha a kötőanyagot 40–50 cm. hosszú darabokra szeljük. Átkötözzük a vadonczot, vagy a mellékajtást, úgy, hogy a szem lehetőleg mélyen álljon az úgynevezett ágbogon alulról felfelé, a háncsszallag egyik végét pedig annyira hagyjuk kiállani a szemem túl, hogy, miután a szemet jól átkötöttük, a másik végét még jól lehessen kötni. Hogy a háncsszallag ne legyen se szorosan se lazán meghúzva, ajánlatos a háncsszallag kanyarodásainál egy-egy kis közt hagyni, körülbelül fél oly széleset, mint minő a háncs maga, a mely ne legyen szélesebb, mint körülbelül 3 mm. A bekötözés után nem szabad a kötésnek fel-alá tolatónak lennie.

Még megemlítendő, hogy közvetlenül az oltás előtt vagy után a vadonczon vagy mellékágain semmit sem szabad vágni. A vadonczok tisztításának az oltás előtt kell történnie, és legalább már 14 nappal ennek előtte kell, hogy befejezve legyen. Ha a szemeket a mellékágakba oltjuk, ajánlatos ezeket az oltás után lehajtani. Az ág levelei a beoltott szemeknek némi oltalmat ad napsugár és eső ellen. Ojtóviaszka az oltásnál soha sem szokás használni. A ki csak kevés törzset olt be, a beoltott szemeket papírral való könnyed bekötözés által is védheti, melyet azonban nemsokára el kell távolítani, ha látjuk, hogy a nemes oltvány fogott, a mit azon ismerni meg, hogy a szem védelmére meghagyott levéllyel leesik. Ha van elegendő szemünk, ajánlható többeket egy törzsbe, lehetőleg egymással szembe oltani.

Megkülönböztetünk hajtó és alvó szemre való oltást. Az elsőt oly korán végezzük, a mily korán csak lehetséges, t. i., ha elegendő törzsünk és szemünk áll rendelkezésünkre. Ez már, a szerint minő az időjárás már június első felében történhetik.

Az ezen időben augusztus hónapig oltott szemek legnagyobb része hajtani fog; de a hajtás ritkán érik meg egészen jól és a lefagyásnak vagy elrotadásnak inkább van kitéve, mint az alva maradt szemek. Az alvó szemre való oltás egészen olyan mint az előbbi, csak hogy ezt csak augusztus felétől szeptemberig oltjuk, mely aztán a következő tavasszal erőteljesen és részben a két vakszem-ből is kihajt és akkor mindjárt szép koronát

képez. Ha a kihajtott szemek az 5. vagy 6. levelet meghozták, ajánlatos az ifju hajtást 3 levélig becsipetni, hogy a meghagyott szemek újra kihajtsanak és így szép koronát alkossanak. Tanácsos a fiatal hajtásokat vagy az oltás fölött megmaradt függvényre, vagy egy a törzshöz erősített botocskára erősíteni, hogy az oltás ki ne törjön. A mikor a fiatal oltások megfásosodtak, a mi augusztus vége felé történik, a függvényeket éles késsel ki kell vágni. A metszési lapokat faviasszal ajánlatos átkenni, mert a rózsafának meg lehetős sok veleje van és a nedvességet könnyen fölveszi, mi által a fán rothadások keletkeznek, melyek többé be nem hegednek, a mi annyi nemesített rózsáinak vesztét okozza. Még arra akarnék figyelmeztetni, hogy a nemes rügyekkel együtt kihajtó vad rügyeket nem jó mindjárt valamennyit eltávolítani, hogy a nedvkeringés ne zavartassék egyszerre az egész törzsben, hanem hagyjunk eleinte néhány hajtást az oltás fölött és alatt, melyeket aztán lassan elnyomunk, míg a nemes hajtás az összes nedvet felhasználhatja és a vad hajtások eltávolíthatók lesznek. Nagyon előnyös, hogy, ha egy ősszel beoltott vadoncz még a legközelebbi őszig helyén maradhat, és ha nem kell már a nemesítés utáni tavasszal mint oltott vadonczot elültetni. E zavarás nagyon hátrányos úgy a gyökerekre, mint a nemes hajtások erőteljes fejlődésére nézve, mely vele szorosan összefügg.

A rózsák használhatósága rendkívül sokoldalú. Alacsony rózsák úgy egyenként pázsitra ültethetők rózsapyramisokat alkotva, valamint több együttvéve csoportokban talál alkalmazást. Ez utóbbi alkalmazással néha nagyszerű hatás érhető el. Sok rózsafaj angol parkokba való ültetésre is alkalmasak, hol vagy lombozatuk, vagy virágjuk, vagy pedig szép rózsalmájuk vagy magrejtőjük, vagy mind e kiváló tulajdonságaikkal együtt a szemléltető elragadják. Kuszórózsáink részben falak, fatörzsek vagy lugasok betakarása által vagy szabadon állva karókon, mint oszloprózsák vagy magas törzsekre oltva — ez esetben gyászrózsa néven — találnak alkalmazást. A többi, törzsekre oltott fajok, mint fél- vagy magastörzsek, mindenhol ültetettek, a hol csak lehetséges. Találjuk őket kertágyokban vagy csoportokban 0.50–0.70 méter távolságban egymástól, ép úgy mint egyedül állva rózsatereken. Külön alakított rosariumokban az alacsony és kúszó rózsák mellett ők alkotják a főelemet. A rosariumok, ha még fiatalok, azaz, ha 10 évesek, nagyon szépek, és úgy a tulajdonosnak, mint a látogatónak, virágzásuk idején elég örömet okoznak. De ha egyszer ez időn túl vannak, akkor öröm helyett gyakran az ellenkezőt okozzák.

Régibb rosariumok látogatása alkalmával a tulaj-

donosokkal az említettekre nézve egyetértettem. Hiszen ez nagyon is könnyen magyarázható és világos. Már egy régiebb, 4 méter átmérőjű rózsakörönd is meggyőződöttem róla. Az ültetés utáni első években az összes e csoportban álló rózsák szépen magasságuk szerint vannak ültetve, megfelelő, és egészségüknek szolgáló tápanyagokkal telített talajon állnak és szép fejlődésnek örvendenek. Már most kedvezőtlen télen 3–5 vagy még több törzs elpusztul. Ezeket lehetőség szerint kiegészítjük, a mi persze nem mindig sikerül. A rákövetkező tavasszal megint egynehány elpusztul, néhány még úgy var, hogy azt hiszi az ember, a nyár folyamán még helyreállnak, de miután kihajtottak, még a kivirágzás előtt egészen elhalnak. Most edényekből kell nehányat utána ültetni, hogy őr ne maradjon. Itt sem akar rendszeren menni a megkívánt magassággal. Az után ültetett rózsák már nem akarnak oly szépen fejlődni, mint az eleinte ültetettek. Ez abban találja okát, hogy a rózsza által megkívánt tápanyagok a talajban és e helyen, hol már elődjei állottak, teljesen felhasználódtak és csak friss földdel pótolhatóak teljességgel. Erős növesű, telelőképes, egészséges, hibátlan alanyokon álló rózsák ily köröndben még mindig megtartják helyüket hatalmas koronával; a melléjük ültetettek nem fogják utolérhetni és velük szép csoportképet alkothatni.

Ez áll még inkább a lehetőségről, egy rosariumot 15 évvel létesítése után mint utánpótlásra méltót bemutatni. Egy nagy, mintegy 4 méter átmérőjű csoport/alkításáról még más okokból is lebeszélnek. Nem csak, hogy az ily ágy közepén a rózsák karóira alkalmazott feliratok nem lesznek olvashatók, sohasem is közeledhetünk tetszésünk szerint a rózsákhoz.

Vannak itt továbbá a vágásnál való legpontosabb vigyázat daczára is gyakran rejtett szögletek, melyekbe a rózsza különböző ellenségeinek tojásai és bábjai befészkelődnek, és a kihajtás után nemsokára pusztító munkájukat el is kezdik. Mindezek előtt a sodrók (Tortrix) azok, melyek, ha nem öletnek meg vagy szedetnek le elég korán, az első virágokat elpusztítják. Azután megjelennek levéltetvek, melyeket csak hangyák alkalmazása által, — melyek tudvalevőleg üldözik őket, — lehet észrevenni, s melyeket nem vehetünk eléggé figyelembe. A levéltetvek ellenségei közt erős szövetségesünk a Szt.-János bogár, mely naponta száz még száz levéltetűt öl meg stb.

Találunk a növényvilágban is, mindenestre csak legalsóbb osztályaiban a gombák közt a rózsák ellenségeire; lisztharmit és a rozsdagomba a legveszedelmesebbek. Ezek ellen sikeresen használhatjuk a bordelaisi lével való leöntést. Ez egy 1 kg. rézgálicz, 1 kg. mész és 50 l. vízből álló oldat. Legjobb az esővíz. Ha e baj már elterjedt

a rózsákon, ez oldat is jó hatással lesz, de mivel az evvel való belocsolással nem jutni el minden-hová, ajánlatos a fostitell való behintés.

Figyelmeztetnék itt még valamire. A magas-törzszű rózsáknak a karóhoz való kötözése rendszeren fűzvezszőkkel történik. Ha a törzsek 1 méternél magasabbak, 3 kötés ajánlatos. Ha a törzsek 1 méter és még alacsonyabbak, elégséges kétszeri kötés. Karó és törzs közé előnyös a felső szalaggal kevés mohát bekötni. Ez eljárás előnye az, hogy a moha által megóvjuk a törzset a karó általi dörzsöléstől; a fűzvezsző szorosabbra húzható, miáltal meglazulása és lecsúszása megakadályoztatik. A moha egyúttal nedves volta által a törzset tovább tartja üdeségben és végül a rovaroknak szívesen kerestt tanyául szolgál, melyet őszszel mindig eltávolítottunk és elégetünk. Ez eljárás kissé körülményes, öregebb kertészeknél azonban mindig használatban találtam, és még egyszer felemlítendőnek vélem.

Sokszor kérdezik, vajjon a virágoknak lemetszése a törzstől aránylag hosszú szárral ártalmas-e? Erre azt mondhatom, hogy egyáltalában nem lehet káros, ha csak nem vágjuk le az összes kinyitott rózsákat egyszerre hosszú szárrakkal. Ezáltal természetesen a növény valamennyi föld feletti szervétől, melyekre ép oly szüksége van, mint az állatoknak a tudóere, megfosztatnák, minek következménye visszafejlődés és növekedés-megakadás volna. Ha a kinyitott — vagy elhervadt rózsákat is, — két-három levéllel együtt levágjuk, a meghagyott rügyek csak annál jobban fognak fejlődni és újra szép, tökéletes virágokat létrehozni; szebbeket minden esetre, mintha az első elvirágzás után semmit sem tettünk volna. Csak ennyit röviden a nyári metszésről. Kúszó- vagy gyászrózsákat legjobb az elvirágzás után vágni, miután az egyszer virágzásban volt vesszők többé nem virágoznak és az új hajtások annál erőteljesebben kelnek, ha a régiak lemetszettek.

Nem akarom említetlenül hagyni, hogy rózsákat nem lehet egykönnyen átrágyázni. Ebben sem válogatások. Tehén-, ló-, tyúk-, galamb-, juhtrágya vagy mindezek keverve is alkalmazást találhatnak. Gerjedt trágya azonban fahamú hozzáadásával ép úgy latrina-trágya is hígítva használható. Oly talajban, mely természetűtől kövér, az erős trágyázás nem oly szükséges, mint likacsos, gyengébb homokföldön. A rózsák az egész növényi idő alatt híg trágyával való trágyázást elviselnek. Mesterséges trágyával tett tapasztalatokról ma még nem beszélhetek, mivel a vele tett kísérletek még az eredményre nem engednek következtetni.

Még csak az van hátra, hogy a hidegnek és egyáltalában a légmérsékletnek a rózsákra gyakorolt befolyásáról beszéljek. Tapasztalat szerint a föld legjobban véd megfagyás ellen, különösen

ha ez nem nagyon tömör és nem humusteli. Itt még sokat kell figyelembe venni. Ha a késői őszedves, úgy hogy a rózsák a hidegek beálltaig tenyésztetben maradnak, mindig több kárra lehet számítani különösen finom és gyengenövesztű fajoknál. Ajánlatos, a rózsákat mielőtt beföldeljük, leveleiktől megfosztani, vissza nem metszeni és ha lehetséges, legalább az oltási hely körül oly anyagot alkalmazni, mely a fa elrothadását megakadályozza. Erre alkalmasak fenyőlevelek, moha, homok, fűrészporsó, átásott föld, friss lomb azonban nem, fagyapjú szintén ajánlatos lehet, ép úgy koakszhamú, szóval oly anyagok, melyek törmelékenyek és melyeknek oltalma alatt az éretlen rózsafa nem lesz rothadt és esetleg még utána érett lehet. Ha e takaróra még fenyőgalyakat vagy előbb még vékony földréteget teszünk, akkor bátran nézhetünk a tavasznak elébe, azon öntudattal, hogy minden lehető megtettünk, hogy kár ellen megóvjuk magunkat. Gyakran azonban másképp lesz. Az ős száraz, a fa nagyon megérik, a rózsákat egyformán lehajtjuk. E mellett az előréteg után meggyünk, és a földet azon oldal felé felássuk, a mely felé a törzset le akarjuk fektetni, és a törzset egész hosszában lehúzzuk a földre, és pedig úgy, hogy törzs és korona földdel legyen betakarva. Nagyobb óvatosság kedvéért az egészet fenyőgalyakkal takarjuk le. Most már azt hisszük, hogy itt is megtettük kötelességünket és nyugodtan várjuk a telet. De most megered az eső egész december hónapban át és erre fagy következik, mely 50–70 cm. vagy még mélyebbre hatol; mert nem fedi a földet védő hótakaró. Ha már most eljön a tavasz és mi kíváncsian nézzük kedvenceinket, a törzseket még zöldeknek találjuk, egy esős napon kiszellőztetjük őket s ime azt látjuk néhány csipősebb széljárás után, hogy sokan, még pedig a legjobbak nem fognak többé hajtani. Ebből következik, hogy e fejezet még nincs bezárva. Nem is tudtam még e téren végérvényes tapasztalatokra jutni. Ugy láttam, hogy a mi egyik télen ugyanazon eljárás mellett egészséges maradt, másik télen elpusztult. Hogy itt még nagy munkaterünk van, tökéletlen és tökéletességre számot nem tartó utasításaimból világosan kiténik.

Ajánlható rózsaujdonságok az 1894. évből.

La Neige. Beng. semperfl. (Reboul). Egészen jól növekvő hónapos rózsák dús hajtásokkal és nedvteli lombbal, jól telt virágokkal és szép bimbókkal. A legszebb fehér hónapos rózsákhoz sorozzuk.

Paul's Early Blush. Hybr. bifera (Paul & Son.) Talán legszebbike az ideai évelő rózsáknak. Növése, hajtásai, színe és a virág alakja kifogástalan szépek. Az igen nagy, telt virágnak szabályos kerek

kamélia-alakja és gyengéd rózsás színe van. Egyike a legszebbeknek és jövője van.

Graziella. Thea (Dubreuil). Finom thearózsa pompás bimbókkal és elegáns, tisztafehér virágokkal, melyek nem nagyok, de félig nyitott állapotban gyönyörűek. Lassan feslenek és nagyon tartósak.

Mad. Ernestine Verdier. Thea (M. Perny). A mit e rózsáról előre megmondtunk, bebizonyul. Tényleg nagyon szép. Az erőteljes szép lombozatú növény dúsan hoz szép bimbókat. Virágja nagy és jól tömött. Színe hus-rózsaszínűnek mondható.

Monsieur Perrier. Thea. (Tesnier fils.) Erőteljes növény, szép lombozat, elegáns bimbók és nagy virágok e rózsafajt előnyösen tüntetik ki. Az erősen tömött virágok fehérek, sárgás középpel.

Perle de feu. Thea. (Dubreuil.) Egészen újszínű, feltűnő faj, melyet minden rosariumba készségesen fognak befogadni. A majdnem kicsiny vagy legalább is középszerű nagyságú virágok színe vegyülése a halványpirosnak, czinnobernek, nankingi és zergesárga színnek. Nagyon jól nő és jelét mutatja a jó virágzásnak.

Madame Jules Finger. Thea hybrida. (Guillot.) Mindenesetre egyike a legjobb ez évi újdonságoknak. Növése erőteljes, virágja nagy, kellemes illattal, erősen tömött, szép alakú, tejfelszínű, lazacszínű középpel. Kiváló faj, melynek jövője van.

Rose de France. Hybrida bifera. (Verdier.) Növése erőteljes; virágja nagy, jól tömött, szépen idomítva, világos carmin-rózsaszínű, hátoldalai élénk atlasz-rózsaszínűek. Illata pompás.

Egy szó a régiek javára!

Noisettrózsa „Aimée Vibert“.

Bárha a kárpátoktól nyugatra nincs is oly forrás, mint nálunk, azoktól keletre a Szt.-István korona országában mégis vannak helyek, hol a hőmérő július és augusztusban magasan száll a 20 fokon túl. E mellett egészen önkénytelenül eszembe jut, hogy a mult héten a „Politisches Volksblatt“ jutott kezembe, mely czímlapján egy csoport izzadságtól csurgó férfialakot mutatott, e fölirattal: „30° R. forrásában.“ Légy nyugodt nemes pesti, azon napon volt ez, midőn nem nagyon messze tőled, itt nálunk 34° R. hőség volt a legmélyebb árnyékban. Ha már most ezen abnormális hőfok beáll, a rózsavirágzásnak legtöbb esetben vége van, és nem csak a kereskedelmi kertész szebe szenved hátrányt, hanem az urasági kertész is érzi a kellemetlen, érzékeny hiányt. Ily pillanatokban bizony elég gyakran boszulja meg magát az oly újdonságok utáni kapkodás, melyek sajátjaikra nézve még nincsenek eléggé kipróbálva. A visszatérés e bizonytalan útról

azután nem ritkán a természetes következmény. Persze, oly rózsafaj, melynek szirmai oly erősek, hogy a nap ekkora hőfokát kár nélkül kibírják, nem sok van (az utolsó évek újdonságai közül az „Augusta Victoria császárnő“ thearózsáról mondják, hogy a nap hevének valami rendkívüli módon ellentáll) és rózsák beárnyékolásáról általánosságban csak nem beszélhetünk, ez a kereskedelmi kertész dolga, a kinek ezt üzlete érdekében meg kell tennie, de már csak nem a privát emberé, a ki rózsáit a kertbe ültette. Azért tehát itt egy fajra akarom felhívni a figyelmet, melynek az a sajátja, hogy virágozik, midőn mások összeperzselve és kopaszon állnak; s ez a régi Noisettrózsa Aimée Vibert, melyet Vibert 1849-ben Franciaországban nevelt. Nemsokára tehát 50 éves születésnapját ünnepli; majdnem minden katalógusban előfordul, a mi legjobban tanuskodik értéke és használhatósága mellett, s így annál könnyebben kerülhetek minden dícsengést. Igaz, hogy már tavasszal is nyílik a többi fajjal együtt, de ekkor a többet mutató thea- és thea hybridafajok tengerében szinte elvész, azonban, ha a hőség valamennyit a háttérbe szorítja, a mi régi ösmérésünk annál jobban lép előtérbe, és mivel 20 és még több virágból álló csoportokban virágozik, a kegyetlen keleti éghajlat alatt valódi mentőm volt e szükségben, és fehér színe, mely nyár közepén a szirmok végén ibolyaszínű árnyalatot vesz fel, nem kevéssé járul hozzá ajánlhatóságához. Azért ti rózsakedvelők! „Ne feledkezzetek meg a régiekről!“

Betz Károly,
Rustschuk (Bulgária).

Levágjuk-e a rózsákat vagy hagyjuk-e a tővön elhervadni?

E kérdést intézte a Moniteur d'horticulture-hez egyik előfizetője.

Kollegánk így felel:

„Számos okból azt válaszoljuk: Ajánlatosabb a rózsákat levágni, mert fejlődésében a növény kárára sok nedvet vonnak el és új bimbók képződésére is gátolólaga hatnak — továbbá, mert a virágok széthulladozása közben szirmaik a földre esnek, a mi sem nem szép, sem nem lehet tiszta — sőt még, bebizonyult, hogy éppen kinyitott rózsák levágva és vízbe állítva tovább maradnak még friss állapotban, mintha a növényen hagyjuk őket, a miben e körülmény különben nem volna akadály azoknak, kik a virágzásból hasznot akarnak venni a szerint, a mint elhervadnak.“

A „Journal des Roses“ ehhez azon megjegyzését fűzi, hogy a Rosa rugosa flore simplexnél a virágot hagyjuk elhervadni s ne vágjuk le, hogy gyümölcs fejlődjék, mely sokkal szebb mint a virág.

Rosa rugosa.

Az ez idei rendkívül forró és száraz nyár a déli vidékeken majdnem az összes fa- és bokor- és harasztnövények elszáradását okozta; csak itt-ott látni egyenként friss zöld fás helyeket. E szomorú együttlétben a *Rugosa-rózsák* azok, melyek a tropikus forráságnak ellentállnak, teljesen frissen maradnak és nedvteli, sötétzöld lombzatukat mutatják, mintegy üdüléseül szolgálva a szemnek. Különös ellentállási képesség felett rendelkezik Mad. Charles-Frédéric Worth rendkívül erőteljes, nedvteli zöld, élénken ragyogó, szép nagy lombzatával és gyakorló nyíló sötétpiros, jól tömött virágaival. E faj nagyon szép és igen háladatos. Nem árt neki sem a + 48° R. (a napos helyeken, a minót négyszer kellett elszenvednünk) sem a - 24° R.-nyi hőmérséklet (az 1892-93. télen).

Az utána következő két legjobb faj a *rugosa simplex* szép, egyszerű virágokkal és mindig pompás zöld lombzatával, — és Mad. George Bruant tiszta fehér virágokkal és szép hosszúra nyúlt bimbóival a mindig friss lombzaton.

Ajánljuk a *rugosa-rózsákat* a kerttulajdonosok figyelmébe; kitűnően virágzó és szép díszbokrátokat találnak bennük.

M. V.

Apró hírek.

A „*Journal des Roses*“-ből vesszük, hogy a nemzetközi kiállítás juryje Lyonban Guillot Pierre úrnak magonez-ujdonságához „*Charlotte Gillemot*“-hoz szerencsét kívánt, és sajnálta, hogy díjban nem részesíthette, mert Guillot úr mint a versenybírósg tagja a rózsát versenyen kívül állította ki.

A lyoni rózsakiállításról szóló referációjában ez ujdonság leírását a következőképen találjuk meg:

Guillot Péter úr a kereskedelemnek még át nem adott rózsaujdonságokat a theahybrida osztályból is állít ki; a legszebb közülük „*Charlotte Gillemot*“ elefántesont — vagy tejfel színezettel. Mint virág igen szabályszerűen van alkotva és hasonlít a kaméliához; könnyed illata van és azt hisszük, hogy e válfaj, ha egyszer ismeretes lesz, nagy keresletnek fog örvendeni.

*

A VII. évfolyam 6. számában egy a kolozsvári kiállításon exponált új rózsáról emlékeztünk meg, melyet „*Füzi Sándor*“-nak neveztek el. L'Huilier úr Tordáról most arról értesít, hogy ez ujdonság nem vált be. Első virágjai tényleg feltűnést keltőek voltak, de a következők már eredetijökre „*Alphonse Karr*“-ra fejlődtek vissza.

Irodalom.

A rózsá monografiája.

A jövő tél folyamán a fenti cím alatt új rózsamű fog megjelenni, melynek szerzője Crépin Ferencz, a brüsseli állami botanikai kert igazgatója. 500 oldalra terjedő kötet lesz, mely feladatává teszi a rózsafajok felismerését és megállapítását megkönnyíteni, téves nézeteket eloszlatni, és egyáltalában mindenről tiszta szabatos szavakkal értekezni, a minék csak rózsá a neve.

Minden esetre reményt táplálhatunk, hogy e mű kiváló értékű lesz, ha mindama könyvek és értekezések számát vesszük tekintetbe, melyek Crépin úr tollából származnak.

A mű ára 10 frt. Jelen számunkhoz egy prospectust csatoltunk.

Kérdések.

1. Kérdés. A *Rózsa-Ujság* VII. évfolyamának 5. számában cikk jelent meg, mely olajrózsák tenyésztésére buzdít. Mely fajok legalkalmasabbak erre, kitől lehet ezeket beszerezni és minő áron és hol lehetne a nyerendő rózsáolaj számára árusítást eszközölni? Tettek-e már Magyarországon kísérletet olajrózsák tenyésztésével és mily eredményt értek el vele? *K. R. Dévaványán.*

2. Kérdés. Mely rózsafajok alkalmasak leginkább hajtásra és melyek hozzák a legnagyobb hasznót, ha e célra rózsaházakban tenyésztik. *H. D. Sopronban.*

3. Kérdés. Mily módon lehet a *Rosa canina* magjainak megtermékenyítését siettetni? *L. T. Maros-Vásárhely.*

4. Kérdés. 280 öl² nagyságú házi kertemet a tavasszal csak rózsákkal szeretném beültetni; a terület hosszúka négyszög, hossza az utca felé szabad, a bejárat a bal oldalon van. Mely fajokat ajánlaná Ön nekem leginkább az ültetéshez, tekintet nélkül az évszakokra, mivel csak hálisan nyíló csoport-fajokat óhajtok. Talán adhatna rövid értesítést is a csoportozásra nézve? *Cs. T. Budapest.*

5. Kérdés. Szerzett-e már valaki tapasztalatokat, hogy a *Rosa polyantha* magonezaira nemesített bokorrózsák alkalmasak-e a hajtásra? Természetesen csak az úgynevezett üdészeti fajtákat értem. *M. B. Versecz.*

6. Kérdés. Melyik módja a rózsáajtó galyak betakarításának a legegyszerűbb: vízszintesen elhelyezve és földdel betakarva, mint a fadugványok? Jobb, ha télen a frissen vágott ojtógalyakat azonnal felhasználjuk a nemesítésre? *B. H. Nagyvárad.*

eltelve, a vegetáció egy csodája előtt álltam. Elfelejtettem bajaimat, minden szerencsétlenségemet. Botanikus voltam és e pillanatban a legboldogabb ember a nap alatt!

Magam előtt láttam az óriási leveleket, — melyek öt-hat lábnyi átmerővel bírtak, simák, de szegélylél körülveve, felül élénk zöldek, alul élénk ibolyaszínnel díszítve, — melyek negédesen úsztak a víz színén, — sőt mitőbb! Tündéries fényben ragyogni láttam óriási virágokat, mindegyik igen sok virágszirom által képeztetve, melyeknek színe a leggyengédebb fehérből a rózsaszínen át lángoló biborba ment át. A csendes vizet e csodavirágok borították s e levelek közt egy új világot láttam, mely folyvást a legnagyobb csodálatra méltó tárgyakat vezetete elmém. Az alsó levelek, melyeken a kehely nyugodott, 1 hüvelyknyi nagyságúak és ruganyos tüskékkel fedve voltak. Ha a kehely négy részre volt nyitva, négy lábnyi volt az átmérője, de belsejében száz meg száz szzirom rejtőzködött. Nyílásának kezdetén a virág kerületében a leggyengédebb fehér színt mutatta, közepén biborszínnel — a buroktalan dobogó szív! De a szív vére kitódult, lassan a szívet körülvevő levelek rózsaszínűre váltak és az egy napig nyilásban álló virág egész teljében rózsaszínű lesz. Ezen — gazdagon díszített menyasszonyhoz hasonló vízi lilium hasonlíthatatlan kecsseihez csodálatos, pompás illat járul.

Felfelé haladva a folyón, még nagyobb növényeket láttam; találtam egy levelet, melynek átmérője több mint 6 láb, a felfelé álló szegély 6 hüvelyk magasságú volt; e növény virágjai 1 $\frac{1}{4}$ lábnyi átmérővel rendelkeztek.

Schomburg az ő véleménye szerinti legméltóbb névvel ruházta fel: „Nymphaea Victoria“, királynőjének nevével. Lindley szerkezetében különböző eltéréseket talált és még hozzáadta a „regia“ melléknevet, vele a nympheák egy új nemét állítva fel; leveleinek rendkívül előre álló erezete, a levelek óriási nagysága és a körülmény, hogy maguk a virágok a legellentétebb színek (külső koronalevelek fehérek, a belsők kárminpirosak) hordozói, erre feljogosították.

Ábránk a Victoria regia-házat mutatja a budapesti botanikus kertben, melyben e növény augusztus és szeptember hónapokon át virágzott és rendkívül sok látogatót, különösen amatőr-fényképészeket vonzott, kik e növényesodával már egyhangúvá vált fényképészeti gyűjteményüknek érdekes báját kölesönözni vélnek. Fekete főkertész úr volt oly szives a tenyésztési eljárásra vonatkozólag nekem elmondani, hogy a magvakat február hóban vetette s következőképen járt el: Iszap, lombföld és kevés homokból készült keverékbe a magvakat egy lapos tálba fektette. Lassu sarjadzás után az első levelek kifejlődtek; a

növényeket többször átültette és ápril havában az e célra épített házba, földombokra viz színe alatt ültette. A ház hőmérséklete + 18—20° R., a víz hőfoka + 23—25° R. maradt; a házat elegendő árnyékkal látta el, hogy a levelek és virágok színe friss maradjon. A medenceze vize lehetőleg mozgásban tartatik, a mi a növénynek állítólag hasznára van.

A Victoria-házban még nagyon sok más növény is van, vízinövények, pálmák és Caladiumok. Virágzó nympheákból volt N. madagascarei, N. candida, N. biradiata és N. Lotus.

W—y.

A virágok illatozása.

Irta Hannusz István.

A virág kedvelésnek nem csupán abban rejlik igazi oka, hogy szemünket foglyul ejtik a virág-szépek, hanem hogy meghódítják szagló érzékünk szervét, az orrot is. És elmondhatjuk ez alapon, hogy vajmi sokan vagyunk, kiket a virágok illatuk édes árjával orrunknál fogvást vezetnek. Fölöt-tébb különbözők ezek. Némelyik olyan, hogy senkinek sem tetszik, más meg csak keveseknek, alig van pedig olyan, melyre mindenki azt mondaná, hogy szép, holott a szabad természetben nincs nem szép, a tudomány sem ismer rútat.

Nem oly erősek és áthatók a növényi illatok, mint az állatvilágból eredők, miért sok közülök önmagában is élvezhető. A növényi illatok általában kellemesen izgató fűszer gyanánt hatnak szervezetünkre, fölfrissítik szellemi tehetségeink rugalmasságát, emelik életerőink tevékenységét. Ártatlan dolog is a növényi illatok kedvelése és használata, de nem úgy az állatországból származóké; azok mindig kompromittálnak, mert gyanút költenek föl, hogy valamely nem tetszőnek elpalástolása végett van rájuk szükség.

Csak kevés olyan növényi illat van, mely kellemetlenül támadja meg idegzetünket, mint pl. a paculi, mely erejével szinte bódít; vagy a friss szénában meglevő coumarin, mely kivált az agyra hat és okozója az úgynevezett szénaláznak, mit szénagyűjtés idején nem egy gyöngébb testalkotású munkás önmagán tapasztal. Az ananászolaj pedig kellemetlenül ingerli a tüdőt és erős fejfájást is okozhat.

Még a Durio zibethinus gyümölcse különös illatának is akad kedvelője, még pedig nagyon sok, kik illata miatt azt a csemegét a gyümölcsök királynőjének nevezik, — holott azt mondja felőle Majláth László gróf szumatrai útja leírásában, hogy annak a szaga pokoli és a szénkénegázra emlékeztet. Egyetlen gyümölcs kinyitása elegendő arra, hogy egész házat 24 órára megfertőztessen s ha a szabadban valahol egy csomó

háj hever, szagától a levegő néhány száz méternyi környezetben meg van metelyezve: „midőn az őserdőkön áthaladtunk, már jó messzire megérez-tük, ha egy-egy kampong-hoz vagy pihenő helyhez közeledtünk.“

Kellemesebb illattárral találkozott Columbus Cuba közelében az apró szigetek mellett való mentében, miért azokat a királynő kertjének (Jardin de la Reyne) nevezte el, mivelhogy közelgkben hajóját olyan illat özönlötte körül, mintha csak virágzó rózsabokrok között vitte volna őt el útja. Az arab kebir vagy szaharai karaván vezető a gyér fűvek, virágok illatáról tudja, messze van-e még az oáz, hová a puszták hajórajja törekszik. Minél gyöngébb az illatozás, annál erősebb a reménység, hogy közel a cél, mert a puszták növényei erős illatárt csak a végből fejlesztenek, hogy megőriz-hessék vele a nedvességet, mely tenyészetökhöz okvetetlen szükséges.

Gyakori az eset, hogy a mely illatanyag osztatlan, tömény állapotban érkeinkre visszataszítólag hat, ugyanaz hígítva, föleresztve kellemes. Ha tele szedjük a zsebkendőnket kakukfűvel (*Thymus serpyllum*) és egyszerre szagoljuk meg az egész csomót, kiállhatatlan erős lesz a szaga, de ha egy szálat viszünk belőle orrunkhoz, kellemes lesz a hatás. A narancs és pacsuli illat csakis akkor lesznek az élénk szagló tehetség előtt illatokká, ha legalább is ezer annyi mennyiségű olajjal vagy borszeszszel nyerne föleresztést.

A Pogostemon Patchouly ceylon-szigeti eredetű ajkass virágos (*Labiata*) fa illatának iparművészeti fontossága abban van, hogy vele látják el Chinában a tusfestéket és Keletindióban a kashmiri sál-kendőket, — ha ezekről a pacsulinak penész-szerű illata hiányzik, nem is tekintik valóban ázsiai eredetű ipartermékeknek; legalább így volt 1843-ig, míg Európába magát az illatszert tus és sál nélkül is el nem kezdték szállítani, hogy jusson az Európában készült khinai tus, meg kashmiri sálókra is. Az illatszergyártók azért kaptak rajta, hogy az inkább erős, mint kellemes pacsuli a leghuzamosabban kitartó minden növényi illatok között.

Az egyes illatokat külön külön több ember kedveli, mint az illatkeveréket. Az elsők úgy hatnak érkeinkre, mint valamely fülbe mázó egyes dallam jó hangú énekes ajkáról, solo-hegedű vagy flótából; de ha az illatszert készítő többfélét elegyít, hogy együttes hatásukat fokozhassa, csak a hozzá művelt szakértő orroknál éri el célját és ez esetben olyan az illatmozaik, mint a merészebb összhang, mely csak a zeneképzett fület hozza elragadtatásba. Arra, hogy a különböző illatkeverékek egyes alkotó részeit valaki egyenkint kiérezni és meghatározni képes legyen, valódi illat-karmesteri szagló érkekre lenne szüksége, a

minő orra azonban kevés embernek van. Ismeri pl. minden lélek a citrom, a boróka és a roz-maring olajok illatát külön-külön. de a kölni vízben (Eau de Cologne) fölföldözni nem bírja, pedig mind megvan benne. Ilyen a „... huile de mille fleurs ...“ is.

A Geranium-félék (gerely, daruorr) délafrikai eredetű virágalkjai erős, kellemes illatú olajat szolgáltatnak, kivált a jóreményfoki Monsonia. A délfranciaországi Geraniumoké olyan éteres jellemű, mint a rózsaoilaj, ezek neve „valódi geranium-olaj, rózsá viráglevél-olaj, pálmárózsa-olaj“ és a Pelargonium radula (terpentin-isztragor) leveleiből, valamint virágaiból nedves lepárlás útján nyerik. Az algieri geraniumolajt a Pelargonium roseum és a P. odoratissimum (muskáti) adja és a valódi rózsaoilaj surrogatuma gyanánt válik be.

De magának az algieri geranium olajnak is van hamisító pótléka és ez az Andropogon (fenyér) fűféle növényneemből szedett olaj, mint pl. a török geranium-essencia (Idris Yaghi, Rosé, Roshe oil), mely állítólag mekkai eredetű, de kereskedésbe Bombay és Smyrna kikötőiből lép. Meglehetően hasonlók ezek mind a rózsaoilajhoz, de még e hamisítványokat is utánozzák egygyelmással, noha e művelet ma már mindinkább háttérbe szorul a geranium-félék műkeleti művelésének terjedése miatt.

A kunkor (*Heliotropium peruvianum*) a legkellemesebb vanilla-illatot árasztja, miért nálunk népies neve vanília virág; a *Heliotropium corymbosum* Ruiz et Pav. ellenben narciszis-nemű illattal kedveskedik és azt vanília és narancsvirág elegyítéssel, valamint a rózsá és keserűmandola olajának keverésével utánozzák az illatszereket. A düsseldorf-i *Chrysanthemum* kiállításban 1892-ben kivált azért tünt föl a Miss Amie Manda nevű aranyvirág változat, mivel illata a *Heliotropium*-ra emlékeztet. Hasonlóan kellemes illatuk van a pejoa (*Gaultheria odorata*) szintén délamerikai eredetű virág leveleinek, kivált ha valaki azokat ujjai között megmorzsolta.

Pejualban Délamerikában nevezetes az inciensos (tömjén) cserje; e 3—5 méter magas fészkesvirágú (*corymbifera*) növény Humboldt ott járta idején (1799—1803) még új Trixis-nem volt és virágai storax-forma illatot ömlesztnek. E sillai tömjén virágát olykor a Pevetera (szintén fészkes virágú növény) virágaival keverik és ez esetben a *Heliotropium* illatával meglehetősen megegyezik. Caracas hölgyei igen kellemes hatású illatos vizet készítenek belőle. Humboldt Délamerikában úgy tapasztalta, hogy a mint este felé a hőmérséklet csökkent, azonképen emelkedett a virágok illatozása. Legkönnyebben kiismerhető volt az illatozóból a lirio harmoso-é, egy *Panacratium*-félének hatalmas és kellemes szaga, mely a Tuy folyó partján

diszljő növénynek 26—27 cm. hosszú virágából áramlott.

A *Muscari moschatum* Willd. (pézsmá gyöngyike) Kisázsiaiban a Boszporusz mellett hamvas színű, pézsmailatos virágaiért kedvelt növény. A régi rómaiak a rezedát illata miatt tartották a rózsá és ibolya mellett a harmadik virág-gráciának, sőt ez alapon rendkívüli gyógyító erőt is tulajdonítottak neki; Plinius szerint gyuladások ellen a betegnek következő bűvös szavakkal volt hasznos alkalmazni: „Reseda morbos reseda.“ (Reseda enyhítsd a betegséget.) A fahéj-fának megmorzsolts levele szegfű illatot áraszt, a virágának ellenben gyöngye illata van és éppen nem kellemes, a fehérjegazdag állati folyadékok szagára emlékeztet, — hogy a ceyloni czimetfa-kerteknek illatuk van, Ceylonra ráfogott mese, mit a németek újabban is fölmelegítettek, mondja Schmarða utazó 1853-ban. A virágtalan (kryptogam) növények között egyedül a *Fusisporium moschatum* az, mely áraszt pézsmaszerű illatot.

A kőrislevelű ezerjő (*Dictamnus fraxinella* Pers.) mely piros és fehér változatban jön elő napos hegyoldalakon kivált meszes talajon, Közép- és Dél-Európában május—július hónapokban virágzik. Erős fűszeres illatát akkora mennyiségben ömleszt, hogy égő gyufával akár lángra lehet lobbantani éterét s a virágtalan keresztül sebes láng csap végig, mint azt először Linné leánya tapasztalta; de nem gyufával kísérletezett, mert az akkor még föltalálva nem volt. Állandóan derült, száraz, meleg időben majd minden 2—3 nap megtehető vele ez a csinos experimentum, csak a növény harmatos vagy egyébként nyirkos ne legyen. Körülte az illatéter fölgyjútható mindaddig, míg csak magvai meg nem érlelődtek és virágzó szára hervadásnak nem indult.

A pirosas ezerjő itt-ott kertekben is előkerül, mert kedvelik éteres illatáért, melyet az egész növény mirigyei gazdagon választanak ki, különösen este felé; erősen illatos még a gyökere is. Magvait pihentetni nem szabad, sőt azonnal földbe kell jönniök, mint a *Datura cernuocaula* (szarvas redősirom) magvainál, e szintén erős és kellemes illatú növényénél van ez eset, különben ki nem kelnek; ha télen át szárazon pihentek, hasztalan vetjük el tavasszal. E kétféle ezerjővel, mint disznövényekkel gyakrabban is lehetne kertekben találkozni szép alakjuk, fűrtös virágzatuk, de különösen pompás illatuk miatt megérdemelnének kiterjedtebb kulturát.

Sokat áldoz pedig az ember a jóillatokért. A keletindiai *Valeria Jatamansi*-ből nyert nardusz-esszenciának fontja a régi Rómában 100 dénárért (54 frt) kelt. Csak Európában zsebkendők illatosítására évenként 600000 liter szeszt használnak föl. Barreswil azt mondja, hogy Franciaországban

évente 40 millió frankon fölül kerül az elhasznált növényi illatszert, 1810 óta 20-szorosra nőtt ez a mennyiség. Anglia csupán Eau de Cologne-ért 80000 frt vámot szed, egyéb illetszerekért már 320000 frtot.

Ilyen sokba kerülnek az orrok, pedig mint Goethe mondja, az az embernek a leghálátlanabb érzékszerve, mert annak az utján sokkal több kellemetlennek, mint kellemesnek jutunk tudatára. Pedig a rózsáolajnak $\frac{1}{20}$ milliommód milligramm súlya már érezhető illatot áraszt a légbe és ebből $\frac{1}{20}$ ezred mgr. elegendő, hogy orrunkkal észrevétesse magát. Cannes-ban évenként 50000 kilogr. akáczfavirágot, 70000 kiló rózsát és ibolyát, 16000 kiló jázmin, 10000 kiló bazsarózsát használnak föl illatnyérésre.

Összeállította Kaden a virágmennyiséget, melyet Nizza, Cannes és Grasse városok műkertészei az illatszerekészítőknek elárúsítanak. Együttvéve átlag elkel évenként:

2,000.000 kiló narancsvirág	2,000.000 frank értékben
500.000 „ rózsa	500.000 „ „
80.000 „ jázmin	200.000 „ „
40.000 „ ibolya	400.000 „ „
40.000 „ akácza	160.000 „ „
20.000 „ tubarózsa	80.000 „ „

Összesen 27.260 métermázsza 1,676.000 frt értékben. Páris egyik illatszergyárosa évente 45.000 kilogr. narancsvirágot dolgoz föl.

San Remo-nak ezeken kívül kivált ibolya-eszenciája világhírű; de legiskedveltebb illatok egyike az ibolyaé; ennek a nemes anyagnak áramlását ma úgy szokás állandósítani, hogy üvegbe rakják a márcziusi ibolya (*Viola odorata*) viráglevélkéit, lesózzák rétegenként, míg az üveg meg nem telik és légmentesen zárják el. Így az év bármely szakában használatba lehet venni az elraktárolt ibolyaillat egyes telepét. De a vele való élés nem egészen veszélytelen, mert az erős virágillat rekedtséget okozhat. Egy angol orvos megfigyeléseiből kitént, hogy legártalmasabb az ibolya és tubarózsa illata a hangszalagokra nézve, utána következik ártalmasság dolgában a mimóza és az orgonáé.

Azt mondja az élettan a virágok illatáról, hogy ártalmatlaná birja tenni a ragadós betegségek csirait is. Állhat ez akkor és ott, ha a fertőző anyagok nem túlmennyiségben töltik el a léget. Hasztalan szívja be Délamerika éjszaki partján a Caenba deportált francia száműzött a Pejoa fa átható illatú leveleinek kedves légnemű váladékát: az a lég, mely ott szárnyain a virágok, levelek és fák legkellemesebb, legáthatóbb illat-özönét erősen megterhelten hordozza, még bujában terjeszti szerte-szét az emberi szervezet föl-oszlató csirait. Erről azonban a kedves virágok nem tehetnek és távolról sem okai annak, hogy

az irántok kifejtett kultusz akár csak azon az egy ponton is csökkenjen; mert ők a Föld ékeségei, melyekkel magát a meztelen rög díszíti, nyíló pompájuk ragyog a napsugárban s örül a létnek szerelemittas illatozással.

Pyrethrum hybridum roseum flore plenum.

Engedje meg a tisztelt olvasó, hogy egy a szép Magyarországtól távol lakó kertész, e Rózsa-ujság barátja, egy régen ismert, de eddigelé még nem eléggé méltányolt élő növényre felhívja a figyelmet.

Mióta a fajokban gazdag, telelőképés bokornövények teljes joggal ismét bevonultak a kertekbe és parkokba, ezen Pyrethrum tenyésztésére is méltó figyelmet fordítottak és különösen Angliában és Franciaországban tenyésztették és a kereskedelembe hoztak szép új fajokat. Ha rövid idővel ezelőtt csak néhány fehér és piros fajokat ismeretek, ma már nagyobb választékunk van színekben, még pedig fehér-, rózsza- és crèmeszínekben a legkülönbözőbb árnyalatokig a rózsza-, piros és sötétpiros színekben, sőt már a tiszta sárga szín is képviselve van.

A virág alakja a chinai gerepcsén-é, melynek különféle formáit is mutatja. A virágzás ideje májusra és július elejére esik, tehát oly időszakba, melyben hasonló virágok még nem léteznek, miért is tavaszi gerepcsénnek nevezik. Sűrűn virágoznak — ámbár már nem oly dúsan, még egyszer ős felé is. Utóbbi eset különösen nagyon meleg helyeken fordul elő.

Ezen bokor tenyésztése és szaporítása rendkívül egyszerű. Minden kerttalajban megél, legjobban azonban a nem nagyon humusteli, hanem inkább homokos agyagtalajban és szabad napoldalon. Ültetésének legalkalmasabb ideje, ép úgy mint más bokroké, augusztus közepe és szeptember eleje felé esik. Szaporítása törzselválasztás által történik. Magvetés által is eszközölhető tenyésztése, csak hogy ezáltal többnyire egyszerűen virágzó növényeket nyerünk, melyek ugyan néha egész csinosan festenek, de többnyire nem valami elragadóan szépek. Kedvelőknek a következő jó fajok beszerzését ajánlanám, még pedig fehérben: The Brides Maid, Carl Voigt; hússzínben: La Vestale, Lustre, Norma; rózsaszínben: Paul Farme, Director Weichert; sötétpirosban: Endymion, Comte de Montbron; sárgában: Toison d'or.

Crimmitschau, Szászország.

Mehlborn R. Oskár.

Barbara Upland.

Hubertusfű.

Amerikából behozott mindig zöldelő, kitartó növény hüvelyes gyümölcscsel és meglehetősen nagysággal, mely évente 2–3-szor nyerhető, kitünő táplálékot szolgáltatva a vadnak. A vad e táplálékot sok másnál többre becsüli és szomszédos kerületekből odajön, hol a vetés áll.

Magvát áprilistól szeptemberig sorokban vetjük, egészen ritkán, a magvakat finomra szitált földdel vagy homokkal betakarjuk. A növények kiültetése borult napon történjenk.

Fraendorfi új és hat hónapos földi eprek indák nélkül.

Első rangú földi eper faj, mely tömeges ültetést érdemel. Sűrű bokrozatban tenyésztve nem hajt indákat, sorba ültetve 25 cm. közökben füzéralakú

szegélyt alkot és ennek folytán nagyon alkalmas utak és virágágyak beszegélyezésére oly módon mint a puszpáng. Virágzása már áprilisban kezdődik, 20 nappal később az aratás, mely mindennapi szedés mellett 6 teljes hónapig eltart, és csak az októberi fagy beálltával szűnik meg a gyümölcsnövés. A közepszerű cseresznye nagyságával bíró gyümölcs az erdei málna finom illatát árasztja és szabadon áll magas kocsánon a lombzat fölött; esős időben épenséggel sem piszkítja be tehát a föld. A csodálatos termékenység és finom ize eléggé megmagyarázza, hogy kertjeinkben az apraja-nagyja által felkeresett ösvények azok, noha a 6 hónapos földi epret ültetik.

Az 1891. év hideg nyarán, midőn időnként még a legnagyobb földi eper ültetvényekben sem volt található, a mi új hat hónapos földieperünk naponta a legzamatosabb illatú gyümölcsöt szolgáltatta.

Gyakori locsolgatás és jó tavaszi trágyázás által termékenysége kétszeresre növeszthető.

Nem lesz fölösleges a figyelmeztetés, hogy a földi eper ültetésére legalkalmasabb időszak a mostani.

Fürst W.

Fraendorf, posta Wülshofen,
Bajorország.

A „Brown csodája“ földi eper.

A földieper valódi népgyümölcs szegények és gazdagok, palota és kunyhó számára, sajnosan még mindig nem foglalja el azt a rangot a gyümölcs-tenyésztésben, melyet megérdemel. — megérdemli, hogy sokkal nagyobb mértékben termeltessék, mint a minőben ez eddig történt. Mert, eltekintve attól, hogy — mint Kneipp plebános mondja — betegségeknel nemcsak a gyümölcs nagyon értékes, hanem a levelek szárítva és theának főzve mint kitűnő gyógyszerek ismeretesek, a földi eper a legkülönbözőbb módon használható italul stb., és így egyike a legfinomabb és legegészségesebb frissítő szereknek.

Minden esetre azonban csak jó fajokat kell termelni. A sok elterjedt faj legtöbbször ősrégi, mely csak kevés gyümölcsöt ad, tehát értéktelen, míg a jó fajúak közül mindegyik 30–60 nagy gyümölcsöt érlel meg. Ily kitűnő faj a remek „Brown csodája“ földi eper.

Ez tekintve könnyű, nagyszerű, dús termését, gyümölcse nagyságát, kemény, nedvteli húsát, pompás, kellemes illatával egyike a legjobbaknak s joggal tarthat számot a „csoda földi eper“ nézve. A mint a kép mutatja, a gyümölcsök mint valami vérpiros almák fekszenek a növény alatt, telve édességgel és illattal. Őszi ültetés mellett már a következő nyáron gyümölcsöt nyerünk.

Sőt jó ápolás mellett odáig vittük, hogy mindegyik növény átlag több mint 1 liter gyümölcsöt

termelt. Könnyen terem, és pedig bárminő helyzetben, de ha jól trágyázott talajban ápolják, termékenysége hihetetlen nagy. Ez utóbbi tulajdonsága miatt mint piacgyümölcsöt kiválóan ajánlják.

E földi epernek a legjobb tulajdonságai vannak. Az első évben ötszázat hajt, a másodikban 10-et a harmadik és negyedik évben 15–25 százat, mindegyik szár 5–6 nagy bogyót. A harmadik évben a növény nagy terjedelmet nyer. E kitűnő tulajdonságok alapján e fajt mindenkinek a legjobban ajánljuk.

A Frauendorfi gyakorlati kertészeti társulat a „Brown csodája“ fajt egészséges, erőteljes példányokban adja el.

Fürst V.

A szerkesztőség utóirata.

Mi is tenyésztjük a „Brown csodája“ földi eper, de száraz, meleg éghajlatnak, minő Magyarországnak nem ajánlhatjuk, mert e növény a meleget nem bírja ki jól és nyár közepén rendszeren kihal. E faj ugyan nagyon dús gyümölcsű, de gyümölcse mégis kicsiny a mi kívánságunkhoz képest, kik most a Noble — Teutonia — Sharples — Albert király Th. Mulié stb. fajokat szoktuk meg, és különösen, a ki Laxton új fajait tenyésztí, sok más fajt szívesen nélkülöz.

Myosotis.

A három legjobb nefelejtstfaj a következők: *Myosotis alpestris robusta* Elise Fanrobert, *Myosotis dissitiflora* Blue perfection és *Myosotis oblongata*.

M. E. Fanrobert a legszebb sötétkék nefelejtst a szabad földben és méltó, hogy mindenhova, csoportozatokra stb. ültessük.

M. diss. Blue perfection új; igen szépnek és az edénytenyésztésre különösen értékesnek bizonyult. Szép virágjai élénk égbék színűek és minden más fajénál nagyobbak.

M. oblongata a leghálásabb, legkorábbi faj. Juniusban elvetve, már november elején virágzik; ez az egyedüli faj is, melyet egész télen lehet virágzásban tartani. A szabad mezőre nem való, ahhoz nagyon puha és érzékeny.

Myosotist juniustól szeptember elejéig szokás vetni, a korábban vetett előnnyel bir, mert jó, ha a növény október végén már rendes helyén van.

M.

A bogyós gyümölcsök ültetése.

Régi szokás a bogyós gyümölcsöt tavasszal ültetni. Vajjon jobban jár-e vele az ember mint az őszi ültetéssel? Határozottan nem, mert az őszi ültetéssel minden előny jár. Győződjünk meg, és ültessünk egyrészt őszzel, egyrészt tavasszal. Az őszzel ültetettek minden locsolás nélkül állhatnak, korán hajtanak, nyílnak és gyümölcsöt is hoznak. Nem termés majdnem kizártnak látszik. A tavasszal ültetett rész azonban sűrű locsolást igényel, kevésbé hajt és ugyanazon évben nem virágzik még; ez áll a málnára, szederre, földi és erdei eperre.

Saját érdekünkben járunk tehát el, ha az ültetést őszzel végezzük, a mi kedvező időjárás esetén decemberig történhetik. Készítsünk el tehát október–novemberben keveréket 3 rész tehéntrágyából és 1 rész földből, metéljük meg a gyökereket éles késsel és mártsuk be oly mélyre a keverékbe, hogy a keverék vastagon ráragadjon és ültessük el a növényeket azonnal. Hogy a növényt fagytól megóvjuk, mindjárt földdel körülhantolhatjuk. Így mindig jó eredményt érünk el és ritkán fog egy is a következő esztendőben kipusztulni.

M.

Szőlő-gazdáinknak.

Az elpusztult szőlőket regeneráló sok szőlőtulajdonosnak és házi kerteikkel személyesen foglalkozó sok háziasszonynak hasznos szolgálatot vélek tenni, ha az aradi és temesvári „Singer,

Zweig és társa“ gyárban kapható szárított marha trágya-porral 3 éven át tett kísérleteim, illetve annak felhasználása eredményét az az alábbiakban röviden közlöm.

Fő előnye az egyenletes alkalmazhatóság minden tőkére nézve, mert minden tőkéhez a Deák Tamás fő- és székvárosi minta-szőlőtelep igazgatótól annak idejében kikért utbaigazítás szerinti szükséges mennyiségben adható minden legkisebb anyag elfecsérelés nélkül és pedig:

Egy éves oltványtőkéhez fél liter, 2 éveshez egy liter, 3 éveshez másfél és 4 éveshez két liter, mely utóbbi adagolás egyötöd résszel megtoldva, három évi bő trágyázásnak válik be.

Ezen alkalmazás mellett nálam majdnem minden egyéves tőke 1–3, minden 2 éves tőke 4–5, minden három éves tőke 10–12 fürtöt termett a 4 éveseken lévén az idén 15, 17, 19, sőt 27 fürtös is.

Megjegyzem, hogy erőteljes, nagy fürtök, hogy a regenerált szőlőmben a Rácz Sándor orsz. borászati felügyelőtől a „Borászati Lapok“ 1892. december 25-én 52. sz. alatti lapban megjelent metszési utasítás szerint az egyszerű és minden komplikálást nélkülöző négy szemes hosszú csapmívelést alkalmazom.

Oltvány-venyigéim pedig 220–225 cm. magasságban beszonkítva 7–8 cm. vastagok a csontkítás végén, még pedig nem egész rigolt, hanem csak 60–60 cm-re árkolt talajban.

Tőke-szám és tőke-kor szerint egy kilóra lehet kiszámítani az időszerinti szükségletet.

Egy liter Singer-féle trágyapor fél kilogrammot nyom. Megszűnt a gond hogy honnan szerezzük be a temérdek trágya szükségletet, mert ez a trágyapor mindenkor és rögtön kapható. A vinczellérek nem számíthatnak fel 100 meg 100 szekér trágyát 60–70 taliga tehernek sem meg felelő mennyiségért Száraz jó októberi napon gyorsan lehet vele elbánni. Egy-két gyerekmunkással a gazda szemeláltára, mert a tőke 15–20 cm. körletben 6–8 cm. mély árkocskával körül huzatván, a kis csákánykapával a megmért trágyapor abba egyenletesen elhintetik és 3–4 cm-re kézzel befödelve úgy hagyatják a téli befedés ideig, hogy az alatt az eső által a gyökérzetre lehatolhasson.

A házi kertben pedig még értékesebbnek nyilvánul ezen trágyapor, mert itt már ugyancsak sajátkezüleg adagolhatja a háziasszony akár kávékanállal, például a kalarábé, akár evőkanállal a paradicsom és fokozatosan 2–3 kanállal a káposzta stb. vagy dinnyepalánta és növénytővéhez.

Apateleki-Mokya hegy, 1894. augusztus hóban.

Kürthy Ferencz.

A kertész öröme.

Már régen történt, ősidőkben,
Csak még a rege mondja meg,
Nagy verseny lőn az emberek közt,
Vajjon kinek állása szebb?
Mindenki önmagát dicsérte,
Elsőnek mondta önmagát,
Meghívták hát a „Dicsőséget“,
Hadd mondja az döntő szavát.
És az, babért tartva kezében,—
Vizsgálgat itt, kutatgat ott,
Remény kél mindegyik szívében,
Hogy ő lesz a jutalmazott.
De im a bíró úgy ítél most,
A hogy nem várta senki sem,
Magához inti a művészt, és
Fejére koszorút teszen.
Elváltak; vissza egy maradt csak,
Ki nem vett részt a versenyen,
A kicsiny, kire nem figyeltek,
Ő félre állott csendesen.
A kertész volt! a régieknél
Még nem becsülték meg nagyon,
Nem vágyódott ő hírvirágra,
Azért állt oly hallgatagon.
Ekkor a Hír hozzá közelegve
Soká nézte a szép fiút:
„Neked is jut a koszoruból,
„Számodra is nyílik az út.
„S habár az itt voltak közt senki
„Sem nyujtott neked jobb kezét,
„Majd földerül a te napod is,
„S a hajnal pírja int neked.
„S a te művészeted is egykor
„Feléled, bár most zsenge még,
„Övé lesz komoly munka folytán
„Magas rang, fény és dicsőség.
„A többi művészek körében
„Bejárász majd messze földeket
„Magad is nemes, büszke művész . . .
„S im áldnak majd az emberek.
„Akkor a művészetnek újra
„Osztom a babérkoronát,
„Akkor neked is, a művésznék,
„Kezemből jut egy babérág.“
S a hogyan mondta, úgy is lőn az,
A komoly munka gyümölcsét
Meghozta, s zengik mindenfelé
A kertészet dicsőenét.
S a hol csak emberek lakoznak,
A kertész szorgalmas keze
Működik lankadatlan hévvel,
Hogy állását szebbé tegye.
És van-e szebb, nemesebb élet
Mint a kertésznék élete?
Avagy dicsőbb, mint ez, mit alkot

A természetnek kebele?
Mily munka, nyüzsgés, alkotás ez!
Nem képzelhető szebb soha!
A kertészkezőben felvirágozik
Az édenkert varázshona.
Hisz mindenütt van gond, van bánat,
Hisz szenvedés van mindenütt,
A kertész is megismeri
Az élet millió bajait;
De ott, hol munkakedv tanyázik,
A gond, a bú ott félre áll,
És lankadatlan bajnokára
A munka dús áldása száll.
És a „Szép“-nek tudatában,
Folyton változó világ,
Újult munka, újult vágyak,
Ez a kertész-boldogság.

Beckmann János.

Irodalom.

Ehető gombáink.

Népszerű vezérfonal legismeretesebb ehető gombáink felismerésére és használatára. 23 természetű, finoman színezett ábrával. Kidolgozva dr. Medicus Vilmostól. Ára 60 fillér. Elegáns vászonkötésben 1 márka. 6. kiadás. Kiadja Gotthold Ágoston Kaiserslauternben. — E könyvben összes ehető gombáink kielégítő leírásban részesülnek, míg egy függelékében a gombák szedés és elkészítési módja, valamint a mérgezés esetén használandó első ellenszerek tárgyalatnak. E művecske egy év alatt három kiadást ért, mi a legjobb bizonyítéka hasznos és szükséges voltának. Illusztrációi jók. Csak annyit említünk még meg, hogy a könyv a kucsagombák és szarvasgombáknál a legújabb tapasztalatokról is tárgyal s a legújabb felmerült aggodalmakat eloszlatja.

Körber.

Sajtólok házak és borpinczék.

Figyelmeztetések ezek létesítése, építése, berendezése, javítása és fenntartása tárgyában. Pato Giovanni házatól. 123 ábrával. Kiadja Hartleben A. Budapest, Bécs és Lipcsében. Ára 2 frt 20 kr. vagy 4 márka. Jelen, — jó ábrákkal gazdagon kiállított könyvben, a szerző feladatává tette, utasítást adni a pinczék építésére, berendezésére és fenntartására nézve. Ez annál könnyebben sikerült neki, mivel a bortermelés terén rendkívül gazdag tapasztalatok felett rendelkezik. A szőlőszet tanulmányozása céljából Európa majdnem összes bortermelő vidékein tett utazásai folytán kitűnő megfigyelő képességet szerzett. A könyv könnyen, érthetően van megírva, jól összeállítva és nagyon alkalmas hasznos utasításokat adni a nevezett szakmában.

Körber.

Parkok és Dívatos kivitel.
kertek alkotása.

Kerti tervek.

Elvállal a fák, cserjék és egyéb növények elültetését, szállítását, valamint tökéletes berendezéseket és átalakításokat

SCHNEIDER J.

kertészeti mérnök
Laincz-ban, Bécs mellett. 1-6

Mint különlegességét ajánl

Mehlhorn R. Oszkár,

Schweinsburgban Crimmitschau mellett
(Szászország).

Pyrethrum hybridum roseum fl. pl.

(tavaszi gerepescént) sok és igen szép fajokban.

Küldhető őszzel vagy tavasszal.

Árjegyzék kívánatra ingyen küldetik.

— Német levelezés. — 1-3

Gyümölcsujdonság:

Alma: Winnitzai téli nemes-rambour.

Podóliából származó téli faj; gyümölcse sárga, kármin sávokkal a kehely végén, különlegessége pedig az, hogy oly nagy, mint a milyen egyetlenegy faj sem. **Óriási gyümölcs.**

Egyéves nemesítések darabja 5 forint.

Bismarkalma: Egyéves nemesítések drbja 1 frt — kétéves magastörzsek drbja frt 1.50.

Árjegyzék ingyen küldetik.

NIEMETZ W. F. faiskolái

TEMESVÁROTT.

ÁRLESZÁLLÍTÁS.

Rosa Froebell. (R. laxa hort.)

Mindaddig még mindig a legjobb faj alkalmas magonc-törzsek nevelésére.

Egyéves, átültetett, erős növények:

100 drb franc 6.— 500 drb frc 25.— 1000 drb frc 40.—

Magvak bogycokban, rögtöni vetésre:

1 kiló franc 4.— 5 kilo franc 15.—

Erős bokrok magyérésre 10 darab franc 8.—

— Tenyésztési utasítás ingyen. —

FROEBEL OTTÓ

keresked. kertészete és faiskolái Zürich V. (Svájc).

— Német levelezés. —

Magast. rózsák erős törzsek, legfinomabb fajok % 80 márka.

Félmagas rózsák % 50 márka. 1-3

Bokorrózsák legjobb hajtásra és levégásra % 22 m., % 100 I. választék 200 m.

Moha- és kúszórózsák 8-10 fajban. % 25 márka.

Thea-, theahybr., Nois. stb. % faj szerint 22-40 m.

Kiváló növények nagy készlete.—Sziveskedjék árjegyz. kéri.

RAUE HERM.

Különl. rózsatenyésztések, Dresden-Strehlen-ben.

Gáspár-féle folyékony ojtó-viasz.

E többször díjazott faviasz **rózsák, gyümölcsfák, szőlők** ojtására minden eddig ismert viasz között a legkitünőbb minőségű; metszések bekenésére, **nyúlragás, fagy, rákosodás** vagy bármely egyéb okból keletkezett faszemek begyógyítására páratlanul bizonyult. 1000 grammos doboz frt 1.50, 500 grammos tartalmazó 75 kr., 300 grammos 55 kr., 150 gramm 35 kr., 80 gramm 24 kr.

Kapható a feltalálónál **Gáspár Antalnál Maros-Vásárhelyt, Mühle Vilmosnál Temesvárt,** úgy szintén több fővárosi és vidéki mag- és fűszerkereskedésben. 1-6

Lambert és Reiter

rózsatenyésztők és faiskola-
tulajdonosok Trierben.

Ő Felsője II. Vilmos császár díjával és a nagy állami érdemmel kitüntetve.

Ajánlanak nagy készletét magas és félmagas, valamint alacsony törzsű rózsákból
1200-nál több legszebb és legjobb, régiebb és legújabb fajokban.

→† Fajazonosságra kezességet elvállalunk. †←

 Kaiserin Augusta Victoria (Lambert és Reiter).

A legjobb és legjövendelműbb rósa az üdösségetben és virágyerésre.

Darabja 1 márká, 10 drb 9 m., 100 drb 80 m. Magastörzsűek drbja 2 m. 50 f., félmagastörzsűek 1 m. 50 f.

Német levelezés.

← Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk. →

1-6

Kitüntetve: 25 állami és érdem-érem
valamint okmányokkal.

VICTORIA- FAISKOLA

Schöllschitzen, Brünn mellett.

Morvaország legnagyobb faiskolája.

Gyümölcsfák, magastörzsűek és idomí-
tott fák, sor- és díszfák, díszeserjék,
gyümölcs-vadonczok, sövénybokrok,
magoneztörzsekre szemzett rózsák,
tűlevelűek, kertészeti eszközök.

Dúsan illusztrált árjegyzékek kívánatra
ingyen-bérméntve.

Német levelezés.

1-6

RÓZSÁK.

Pompás, jól begyöke-
redzett példányok nagy választéka.

NAGY KÉSZLETEK.

Díjmentesen küldjük 1200 fajt
tartalmazó, (beleértve az utolsó
évek újdonságait is)

rózsaaárjegyzékünket.

Gemen Ch. és Bourg,

Rózsatenyésztők Luxembourgban.

Német levelezés.

1-6

Rózsák.

Magas, félmagas, gyász és alacsony rózsák
nagy készletei elsőrendű minőségben és
mérsékelt árakon. A legjelentékenyebb rózsá-
gyűjtemények egyike, mely több mint 2400
fajt, beleértve valamennyi újdonságot, tar-
talmaz.

Soupert és Notting (Rosisten) Luxembourg.

Rózsatenyésztők és a luxemburgi, hollandi, svéd, braziliai
valamint a flanderni gróf udvari szállítói.

1-6

Levelek Luxembourgba 10 krral, levelezőlapok 5 krral bérméntesítendőek.
Árjegyzékek ingyen. Csak első kitüntetések valamennyi kiállításán. Német vagy francia levelezés.